

”Tyytyväisiä kokonaisuuteen, tyytymättömiä yksityiskohtiin.”

Kyselytutkimus Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen laadusta huoltajille.

Erno Nevalainen

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö
Lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2013

KIITÄN

Kemin kaupungin edesmennyttä päivähoiton johtajaa, Benita Räsästä (1958-2012), sekä Kemin kaupungin perhepäivähoidon ohjaajaa, Irene Tarkiaista, opinnäytetyöni tilaamisesta ja yhteistyöstä. Kiitän myös loppuvuodesta 2012 päivähoiton johtajan virkaan valittua Kaisa Rauvalaa yhteistyön jatkamisesta.

Kemin kaupungin varhaiskasvatustyöryhmää sekä päiväkotien johtajia kyselyn ideoimisesta ja suunnittelemista.

Opinnäytetyön ohjaajiani, Sari Leppälää ja Kaisu Vinkkiä, tuesta ja ohjaamisesta.

Tutor-opettajaani, Merja Hjulbergia, opiskeluvuosista.

Perhettäni ja ystäviäni kannustuksesta työni valmistumiseen.

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Koulutusala

Koulutusohjelma:	SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA
Opinnäytetyön tekijä(t):	ERNO NEVALAINEN
Opinnäytetyön nimi:	”TYTYVÄISIÄ KOKONAIUUTEEN, TYTYMÄTTÖMIÄ YKSITYISKOHTIIN”. KYSELYTUTKIMUS KEMIN KAUPUNGIN VARHAISKASVATUKSEN LAADUSTA HUOLTAJILLE.
Sivuja (joista liitesivuja):	64 (+2)
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	SARI LEPPÄLÄ JA KAISU VINKKI
<p>Opinnäytetyön kuvaus:</p> <p>Opinnäytetyöni on lapsen huoltajille osoitettu tyytyväisyyskysely Kemin kaupungin päivähoiton laadusta. Vastaavanlainen kysely ja opinnäytetyö on toteutettu Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa kahdesti, vuosina 2000 ja 2007, teoksina ”Päivähoito on yes!” ja ”Päivähoito on edelleen yes!”.</p> <p>Teoreettinen esittely:</p> <p>Käsittelen opinnäytetyöni teoriaosuudessa kasvatuskumppanuutta, mitä se on, missä sitä on ja miksi sitä päivähoitossa tarvitaan.</p> <p>Metodologinen esittely:</p> <p>Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen survey-kyselytutkimus, jota varten olen rakentanut kysymykset niin ikään aiempien opinnäytetöiden avulla, Kemin päivähoiton johtajan, varhaiskasvatustyöryhmän sekä Kemin päiväkotien johtajien toiveiden pohjalta sekä oman teoreettisen tutkimustietoni perusteella. Kysely toteutettiin Kemin kaupungin päivähoiton piiriin kuuluvien lasten huoltajille. Kyselyyn vastasi 121 perhettä, vastausprosentuaalisesti 12,5%.</p> <p>Tutkimustulokset ja johtopäätökset:</p> <p>Suurempia muutoksia päivähoiton laatuun suhteessa aiempiin tutkimuksiin ei ole tapahtunut. Kemin kaupungin päivähoitoon ollaan kokonaisuudessaan tyytyväisiä ja ikuisuusongelmiin, kuten lapsiryhmien kokoon, tyytymättömiä. Kuitenkin radikaalein muutos oli suhtautuminen päiväkodin työntekijöiden ammattitaitoon. Siinä on asia, mihin Kemin päivähoiton johtajan sekä varhaiskasvatustyöryhmän on hyvä paneutua.</p>	
<p>Asiasanat: päivähoito, päivähoiton laatu, huoltajat, varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, yhteistyö, kysely</p>	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Education

Degree programme:	DEGREE PROGRAMME IN SOCIAL SERVICES
Author(s):	ERNO NEVALAINEN
Thesis title:	“SATISFIED WITH THE WHOLE, DISSATISFIED WITH THE DETAILS”. A SURVEY OF THE QUALITY OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION FOR THE GUARDIAN OF CHILDREN IN DAY CARE IN KEMI
Pages (of which appendixes):	64 (+2)
Thesis instructor(s):	SARI LEPPÄLÄ AND KAISU VINKKI
Thesis description:	
<p>My thesis is a satisfaction survey addressed to the children’s guardians about the quality of day care in Kemi. A similar inquiry and thesis has been made twice in Kemi-Tornio University of Applied Sciences, in 2000 and 2007 with the titles ”Day care is yes!” and “Day care is still yes!”.</p>	
Theoretical summary:	
<p>In the theoretical part of my thesis I study partnership promoting the well-being of children in early childhood education. I deal with what it is, where it exists and why it is needed in day care.</p>	
Methodological summary:	
<p>My thesis is a qualitative survey questionnaire study, for which I have built questions based on the earlier theses, the wishes of the day care manager, early childhood education working group and day care centre managers in Kemi, as well as on the basis of my own theoretical study. The survey was conducted for the guardians of children in day care in Kemi. 121 families responded to the survey, the answer percentage was 12,5%.</p>	
The results and conclusions:	
<p>There were no bigger changes in the quality of day care in Kemi. Clients are fully satisfied with the whole but unhappy with the eternal problems, such as the size of groups of children in Kemi. However, the most radical change was the attitude towards the day care workers’ professional skills. It is an issue that the day care manager and the early childhood education team in Kemi is good to focus at.</p>	
Key words: day care, day care quality, guardians, early childhood education, partnership promoting the well-being of children, co-operation, survey	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUS	7
2.1 Opinnäytetyöni tarkoitus ja tavoitteet	7
2.2 Kvalitatiivinen tutkimus	7
2.3 Tutkimuksen eettisyys.....	9
2.4 Opinnäytetyön prosessi	11
3 VARHAISKASVATUS.....	14
3.1 Varhaiskasvatus Kemissä	14
3.2 Esiopetus Kemissä	17
4 KASVATUSKUMPPANUUS	20
4.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelemine	20
4.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	21
4.3 Varhaiskasvatuksen asiakkaan kohtaaminen	23
4.4 Erilaisuuden kohtaaminen	24
4.5 Kehitysvammainen lapsi ja lapsen huoltajat asiakkaina	25
5 TYYTYVÄISYYSKYSELY	27
5.1 Kemien kaupungin varhaiskasvatuksen laatua käsittelevät aiemmat opinnäytetyöt ja uuden kyselyn prosessi	27
5.2 Kyselyssä ilmenneitä epäkohtia ja lisähaastatteluita.....	29
5.3 Tulokset perheen taustatiedoista	31
5.4 Tulokset päivähoiton laadun arvioinnista	34
5.5 Tulokset esiopetuksen laadun arvioinnista	42
5.6 Tulokset kyselyn tarpeellisuudesta	46
6 POHDINTA	49
LÄHTEET.....	53
LIITTEET	58

1 JOHDANTO

Olen 24-vuotias sosiaalialan viimeisen lukuvuoden opiskelija Kemi-Tornion ammatti-korkeakoulusta. Valmistun joulukuussa 2013, jolloin ammattinimikkeeni on sosionomi (AMK). Olen opinnoissani suuntautunut lapsi- ja nuorisotyöhön ja siitäkin vielä laajemmin varhaiskasvatukseen. Saan opinnoissani lastentarhanopettajan kelpoisuuden. Opinnäytetyöni aihe liittyy täten varhaiskasvatukseen ja on teemaltaan tyytyväisyyskysely Kemin kaupungin päivähoidon laadusta, minkä olen toteuttanut verkkokyselyä huoltajille keväällä 2013.

Opinnäyteprosessina työni on ollut pitkä. Se alkoi alun perin jo syksyllä 2011, jolloin Kemin kaupungin edesmennyt päivähoidon johtaja, Benita Räsänen otti kouluuni yhteyttä yhdessä työparinsa Irene Tarkiaisen kanssa esittäen toiveensa tyytyväisyyskyselystä Kemin päivähoidon laadusta opinnäytetyönä. Vastaavanlainen työ on tehty sosiaalialan koulutusohjelmassa jo kaksi kertaa, vuosina 2000 ja 2007.

Uutta tutkimustyötä varten perehdyin aiempiin opinnäytetöihin ja niiden kautta lähdin suunnittelemaan omaani. On selvää, ettei toisten töitä saa plagioida, joten halusin oman kyselyni olevan mahdollisimman erilainen, mutta kuitenkin samat asiat kattava. Koska kahden edeltävän opinnäytetyön kyselyt olivat melko laajoja ja tarkkoja, itse supistin kysymyksiä laajemmalle mittakaavalle enkä niin yksityiskohtaisesti kuin aiemmat. Tämä käytäntö oli kannattava, sillä sain kiitosta huoltajilta siitä, miten helppo ja yksinkertainen kysely oli.

Olen työhöni tyytyväinen ja prosessina se on ollut erittäin kasvattava kokemus, sillä mukaan on mahtunut monia minusta riippumattomia tekijöitä, mitkä ovat osana elämän kulkua. Tällaisia vastoinkäymisiä tulee osata kohdata niin ikään henkilökohtaisesti, kuin myös ammatillisessa mielessä. Surua on ollut omassakin elämässäni pitkin työn vuosia. Myös rakas koirani, Fallon, menehtyi toukokuussa 2012 kesken työprosessin. Haluan mainita tässä hänetkin, joka olikin vain eläin, oli myös minulle erittäin rakas ja tärkeä, ja ansaitsee tulla mainituksi.

Työni on omistettu Benita Räsäsen muistolle.

2 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUS

2.1 Opinnäytetyöni tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimustyöni tarkoitus on toteuttaa tyytyväisyyskysely Kemin kaupungin päivähoiton laadusta asiakaspiiriin kuuluville huoltajille. Työ on tilaustyö Kemin päivähoiton johtajalta. Itse hyödyn työstä siten, että koska toivon voivani työskennellä tulevaisuudessa lastentarhanopettajan tehtävissä, tämän tutkimustyön kautta voinen jo etukäteen arvioida, millaista palvelua huoltajat ammattihenkilöiden osalta toivovat.

Kysely on toteutettu pääosin verkossa Webropol-ohjelman kautta, minkä ovat yhteistyössä Kemin päivähoiton johtaja sekä päivähoiton henkilökunnan jäsenet jakaneet huoltajille. Vaihtoehtoisesti sitä on tarjottu myös paperiversiona sellaisille huoltajille, joilla ei ole mahdollisuutta vastata Internetin kautta. Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus.

Tutkimuskysymykseni ovat **kuinka tyytyväisiä huoltajat ovat Kemin päivähoiton laatuun, miten he sitä parantaisivat ja millaisia tulokset ovat verrattavissa edellisiin opinnäytetöihin.** Tutkimusongelmanani on myös, **onko mahdollisesti tapahtunut suurta muutosta suhteessa kuusi vuotta sitten tehtyyn tutkimukseen?**

2.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Mikä onkaan kvalitatiivinen tutkimus? Kyseessä on laadullinen tutkimus, minkä tarkoituksena on ymmärtää tutkimuskohteessa olevaa ilmiötä tutkittavan näkökulmasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 150). Niin sanottu survey-kysely eli lomaketutkimus tarjoaa mallin sille, millaiseksi ihmiset mieltävät tämän sosiaalitieteellisen tutkimuksen. 1950-luvun loppupuolelta lähtien lomaketutkimukset omaksuttiin modernin empiirisen sosiologian pääasialliseksi metodiksi. (Alasuutari 2011, 31.) Yleistä ohjeistusta survey-tutkimukselle on, että kyselyn aiheen tulee olla kiinnostava ja puhuttava, sisältää lyhyitä ja ytimekkäitä kysymyksiä, ja mahdollisesti tarjottava jonkinlainen palkinto tai voittomahdollisuus kyselyn vastaamisen seurauksena (Gaiser & Schreiner 2009, 71). Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu tähän työhön ja teemaan siksi, koska kyselyn aihe asiakkaiden tyytyväisyydestä on tärkeä tutkimuskysymys päivähoiton ammattihenkilöstölle.

Palautetta saa parhaiten kerättyä anonyymien kyselyjen kautta, joihin voi tarvittaessa kirjoittaa kritiikkiäkin, mitä ei välttämättä uskaltaisi sanoa päin naamaa.

Mitä vapaampi on kvalitatiivisen tutkimuksen asetelma, sitä luontevampaa tutkimuksessa on havainnoida ja keskustella aineiston hankinnan menetelmänä (Tuomi ym. 2009, 71). Kvalitatiivista tutkimusta ei yleensä tulkita numeraalisena vaan tehtävänä tutkimuksessa on auttaa tutkijaa tulkitsemaan tutkimuksen raportin teoriaa ja empirian keskinäistä vuoropuhelua (Manninen & Hirvonen 2008, 20).

Korkeakoulujen yhteiskuntatieteiden metodiopetuksessa on usein kaksi eri metodimenetelmää, kvalitatiiviset ja kvantitatiiviset menetelmät (Alasuutari 2011, 31). Kvantitatiivinen menetelmä on määrällinen tutkimus, missä tietoa pyritään yleistämään ja se perustuu tilastoihin, otoksiin ja näytteisiin (Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi n.d., hakupäivä 29.4.2013). Kvalitatiivisessa, laadullisessa tutkimuksessa esimerkiksi haastatteluaineisto on koodattu strukturoitua kyselyä vastaavaan muotoon, missä analyysimenetelmänä käytetään ainoastaan tilastollista analyysia. Kvalitatiivista tutkimusta varten tulee käyttää todistusaineistona viittauksia alkuperäisaineistoon ja niitä rinnastaa johtolankoina arvoituksen ratkaisemiseen. (Alasuutari 2011, 33.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on kaksi vaihetta: havaintojen pelkistäminen sekä arvoituksen ratkaiseminen. Lomaketutkimuksessa voidaan myös erottaa kaksi vaihetta, joista ensimmäisessä vaiheessa määritellään muuttujat ja koodit, koodataan kerätty aineisto ja tehdään siitä tilastollinen analyysi. Toisessa vaiheessa näitä tuloksia tutkitaan. Tulkinnan apuna käytetään muita tieteellisiä tutkimuksia ja niiden pohjalta johdettuja hypoteeseja. Lomaketutkimusta suunnitellessa tapahtuu jo suureksi osaksi paljon aineistonkeruuta. Lomakkeessa itsessään kysytään vain olennaisia kysymyksiä aiheeseen liittyen, mitkä kiinnostavat tutkijaa. (Alasuutari 2011, 50-51.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen analyysimenetelmänä voidaan käyttää sisällönanalyysia, mikä pitää sisällään paitsi yksittäisenä metodina myös väljänä teoreettisena kehyksenä, minkä avulla voidaan liittyä erilaisiin analyysikonaisuuksiin. Sisällönanalyysilla tarkoitetaan kirjoitettujen, kuultujen ja nähtyjen sisältöjen analyysia suhteessa teoreettiseen faktaan. Tutkimustyön yhteydessä on tärkeää kirjoittaa muistiinpanoja, jäsenellä sanomisiaan aineiston käsittelystä, käyttää koodailua kuvailun apuvälineenä sekä jäsenyksen testausvälineenä. (Tuomi ym. 2009, 91-92.)

Yksittäisessä tutkimuksessa on tärkeää arvioida tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Kvalitatiivinen tutkimus ei ole Tuomin ja Sarajärven (2009, 134-135) mielestä yksi yhtenäinen tutkimusperinne, vaan siihen kuuluu myös useita erilaisia perinteitä. Kvalitatiivisesta tutkimuksesta löytyy usein erilaisia käsityksiä tutkimuksen luotettavuuden kysymyksistä, koska tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä. Kvalitatiivisen tutkimuksen yhteydessä luotettavuuskysymykseksi nousee helposti tiedon totuus ja objektiivisuus. Totuus voi olla näissä tutkimuksissa esimerkiksi totta vain silloin, kun se vastaa todellisuutta tai silloin, kun se on yhtä johdonmukainen väite muiden jo todeksi todettujen väitteiden kanssa. Jos aiheesta on vain yksi tutkimus, tutkimuksessa esiintyvä totuus voi olla myös tutkijan oma henkilökohtainen näkemys, johon on hyvä suhtautua kriittisesti varsinkin lähdeluettelon uupuessa tai ollessa puutteellinen.

2.3 Tutkimuksen eettisyys

Hyvä eettinen tutkimus alkaa tutkimusaiheen valinnasta. Tutkijalla on vastuu pitää tutkimuksensa pysyvästi eettisessä valossa. Tutkimusasetelmaa voidaan verrata lääkärin antamiin ohjeisiin, jossa lääkärin antamat ohjeet ovat oikeita sairauden hoidon kannalta. Tässä tilanteessa ei mietitä sitä, ovatko ohjeet miellyttäviä asiakkaan elämäntilanteen kannalta vaan ainoastaan sitä, mikä hänen tapauksessaan on oikein. Aiheen eettinen pohdinta selkeyttää sen, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi koko tutkimukseen ylipäättänsä ryhdytään. (Tuomi ym. 2009, 129.) Tutkimuksen etiikassa ovat kyseessä monitahoiset kysymykset, jotka liittyvät erityisesti tutkittavien tietoiseen ja vapaaehtoiseen tutkimukseen, mutta samalla heidän yksityisyytensä suojaamiseen ja tutkimustulosten raportoimiseen (Alasuutari 2010, 34).

Kvalitatiivisen tutkimuksen oppaissa painotetaan melko vähän etiikkaan ja tutkijan moraaliin. Mitä vapaamuotoisempia tiedonhankintakeinot ovat, sitä enemmän ne muistuttavat arkielämän tavallista kohtaamista. Tässä yhteydessä luulisi tutkimuseettisten kysymysten korostuvan, mutta tutkimuksen ja etiikan yhteys on kahtalainen. Periaatteessa tutkimustulokset vaikuttavat eettisiin ratkaisuihin, mutta mahdollisesti myös eettiset kannat vaikuttavat tutkijan työssä tehtyihin ratkaisuihin. (Tuomi ym. 2009, 125.)

Eettisesti ajatellen tutkimustyössä on viisi tärkeää kysymystä:

1. Millainen on hyvä tutkimus?
2. Onko tieto hyväksyttävää kaikissa asioissa?
3. Mitä tutkitaan ja miten tutkittava aihe valitaan?
4. Millaisia tutkimustuloksia tavoitellaan ja ovatko ne vahingollisia?
5. Millaisia keinoja tutkija käyttää? (Tuomi ym. 2009, 126.)

Olen opinnäytetyötäni tehdessäni pyrkinyt muistamaan nämä eettiset kysymykset. Ensimmäinen vaihe, millainen on hyvä tutkimus, on tärkein kaikista viidestä kysymyksestä. Perustelen vastaukseni puhtaasti sillä, että siitä koko tutkimus lähtee. Huonoa tutkimusta ei kannata tehdä, koska se ei ole kenellekään hyödyllinen. Hyvä tutkimus on yhteiskunnallisesti tarpeellinen. Oma opinnäytetyöni on tilaustyö Kemin kaupungin päivähoiton taholta, jotta he saavat palautetta asiakastyytyväisyydestä ja voivat tarpeen tullen korjata mahdollisia epäkohtia. Se on siis tarpeellinen työ ja siksi se on mielestäni hyvä tutkimus.

Loput vaiheet ovat tutkimuksen prosessista, mitkä saavutetaan vasta, kun ensimmäinen vaihe on saavutettu. Eettisesti ajatellen tieto ei varmastikaan ole aina hyväksi, etenkin asioissa, joissa sillä voi olla haittavaikutuksia jollekin. Tässä työssä en koe saavuttavani mitään sellaista tietoa, mikä voisi olla haitallista ja loukkaavaa ketään kohtaan. Tutkittava aihe on valittu yhdessä tilaajan kanssa eli päivähoiton johtajan kanssa, kohdeyleisönä tilaajan asiakkaat, varhaiskasvatuksen asiakkaat. Oletettavasti tutkimustuloksissa tavoitellaan mahdollisimman hyvää palautetta, kuitenkin rakentavalla palautteella, jotta muutoksia voidaan saada aikaan. Tulokset voivat periaatteessa ollakin vahingollisia, mikäli Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen taso on laskenut dramaattisesti sitten vuoden 2007 tutkimuksen. Tällöin vaatisi huomattavasti resursseja asian korjaamiseen.

Tutkija saa työssään käyttää moraalisesti oikeita keinoja eli keinoja, joissa hän ei tiedonkeruullaan vahingoita ketään. Itse olen toteuttanut tyytyväisyyskyselyn ja haastatteluita, jotka ovat kaikki toteutettu yhteisymmärryksessä haastateltavien kanssa joko anonyymisti tai julkisesti nimellä toteutettuna. En usko, että työni on vahingoittanut ketään muuta kuin korkeintaan omaa kärsivällisyyttäni ajoittain. Koen, että työni on moraalisesti ja eettisesti oikein rakentunut.

2.4 Opinnäytetyön prosessi

Työn tilasi alun perin Kemin päivähoiton johtaja Benita Räsänen syksyllä 2011. Aloin heti työstämään projektia ja tutustumaan aiheeseen. Tapasin Räsäsen keväällä 2012, kuuntelin hänen toiveitansa projektin suhteen ja vertasimme yhdessä aikaisempia aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä. Kysely oli toteutettu kaksi kertaa opinnäytetyönä ja nyt oli aika päivittää. Päätimme yhdessä, ettei kyselyn tarvitse olla niin laaja kuin mitä se oli kahdessa edeltävässä opinnäytetyössä ollut. Lisäksi päätimme nostaa esille myös esiopetuksen laadun, koska sitä ei ollut aiemmissa kyselyissä kysytty.

Vain muutama viikko tapaamisemme jälkeen Räsänen menehtyi. Tämä tietysti pisti oman työprosessini hetkellisesti tauolle. Myöhemmin syksyllä otin yhteyttä Räsäsen yhteistyökumppaniin Irene Tarkiaiseen, ja hänen kanssaan jatkoimme projektin suunnittelua. Tein kyselyn ensimmäisen version, mitä esittelin Tarkiaiselle sekä Kemin kaupungin varhaiskasvatustyöryhmälle. Päätimme yhdessä toteuttaa kyselyn keväällä 2013.

Keväällä 2013 Kemin kaupunki oli saanut uuden päivähoiton johtajan, Kaisa Rauvalan, joka aloitti työssään jo loppuvuodesta 2012. Tapasin Rauvalan vuoden alusta ja vielä yhdessä hänen sekä päiväkotien johtajien kanssa teimme viimeisen version kyselystä. Räsäsen oli tarkoitus jakaa henkilökohtaisesti viestiä kyselystä eteenpäin, jotta vastaajakunta olisi mahdollisimman laaja. Omalta osaltani epäonnistuin tässä, koska automaattisesti oletin uuden päivähoiton johtajan tietävän projektista ja vievän sitä samalla tavalla eteenpäin.

Itse tutkimustyössäkin ilmeni haasteita eriävien mielipiteiden tähden. Olisin itse halunnut tutkimuksessani ottaa selville, kuinka moni huoltajista käyttää Facebookia tai muuta Internetin sosiaalista mediaa viestintävälineenä työntekijöiden kanssa koskien lastensa asioita. Olen ollut niin ikään työharjoittelussa kuin kesätoissakin päivähoitossa ja olen nähnyt, miten jotkut huoltajat ja työntekijät saattoivat jakaa lasta koskevia tietoja Facebookissa. Alkuperäisessä suunnitteluvaiheessa olinkin laittanut kyselyyn kysymykseksi, käyttävätkö huoltajat Facebookia tai muuta sosiaalista mediaa viestintävälineenä lapsen kasvattityöntekijöiden kesken.

Kun esitin tätä Kemin kaupungin päiväkotijohtajien kokouksessa yhdeksi potentiaalisiksi kysymysvaihtoehdoksi, sain tyrmistyneitä, suorastaan loukkaantuneita katseita

ympärilleni. Johtajat vakuuttivat, kuinka heidän päiväkodissaan on sovittu työpaikkakouksissa, ettei Facebookia käytetä missään tilanteessa huoltajien kanssa käytävään keskusteluun. Poikkeuksena tietenkin, jos työntekijä sattuu tuntemaan huoltajan siviilämässään, mutta silloinkaan ei saisi puhua lapsesta, kun lapsi on työntekijän työken-
tän alaisuudessa asiakkaana.

Deeganin (2012, 71-72) mielestä Facebook on merkittävä tämän päivän sosiaalinen media, jonka käyttäjät, etenkin nuoret, ovat hyvin usein kirjautuneena sisään Internetiä käyttäessään. Käyttäjät saattavat hyvinkin avoimesti kertoa sen kautta omista ajatuksistaan ja toiminnoistaan, mitä ei välttämättä tosielämän vuorovaikutuksessa toisi esiin niin helposti. Mutta Deeganin mielestä Facebook tuo kokonaan uuden areenan sosiaaliselle konstruktiolle ja kommunikaatiolle, mitä ei tulisi vähätellä.

Kysymyksenä ei suinkaan ollut se, ettenkö olisi uskonut asian olevan näin. Omasta mielestäni Facebookin käyttö työntekijän ja huoltajan välillä on epäammattimaista. Uskon kyllä, että ohjeistukset ovat kieltäneet sen käytön. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että sitä todellakin tapahtuu ja olen itse sitä pystynyt sivusta seuraamalla todistamaan. Internetin kautta tehdyissä tutkimuksissa on käytetty paljon sähköpostia ja sen kautta tapahtuvaa kommunikointia (Gaiser ym. 2009, 37). Tämän kyselyn kautta olisin halunnut nähdä, miten yleistä Facebookin käyttäminen tiedonlähteenä on, mutta jätin sen kuitenkin lopulta kokonaan pois.

Kysely toteutettiin lopulta huhtikuussa 2013 ja samalla aloitin myös teoreettisen tiedon kirjaamisen. Toukokuussa 2013 analysoin kyselyvastauksia. Työ valmistui lopulta syksyllä 2013.

Tähän alkuun käyn opinnäytetyöni teoreettisen osuuden, minkä kautta olen lopulta rakentanut koko kyselyn. Teoreettisesta osuudesta nostan esille mielestäni tärkeitä teemoja, jotka olen lopulta reflektoinut kyselyyn. Opinnäytetyön loppupuolella esittelen kyselyn ja tutkimustulokset. Esittelen myös haastatteluja, joita olen koonnut kyselyn jälkeen muutamista epäkohdista neljältä eri huoltajalta.

Alasuutarin (2011, 279) mukaan ihmistieteellinen tutkimus on kirjoitusprosessi, missä tutkija kerää empiiristä aineistoa ja analysoi sitä, mutta jonka varsinainen lopputyö on

kuitenkin tutkimuksen kirjallinen prosessi, mihin kannattaa paneutua huolella. Koen onnistuneeni tässä.

3 VARHAISKASVATUS

3.1 Varhaiskasvatus Kemissä

Varhaiskasvatus määritellään kodin, päivähoidon ja esikoulun elämänpiiriin sijoittuvana vuorovaikutustapahtumana, minkä tavoitteena on alle kouluikäisten lasten kokonaispersoonallisuuden kehittäminen. Varhaiskasvatusta toteuttavat koti, päivähoito ja esikoulu. Suurin vaikutus on tietysti omalla kodilla, jossa varhaiskasvatuksen vaikutukset ovat ajankohtaisia lapsen koko elämänkaaren ajan. (Ojala 1993, 11-12.)

Varhaislapsuuden luonteen erityisyydestä johtuen kasvatustieteiden piirissä on kehitetty ihan oma tieteellinen erityisalueensa koskien varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatustiede tutkii lapsuuden kasvuprosessia ja erilaisia pedagogisia käytäntöjä. Kansainvälisen käytännön mukaan varhaiskasvatustieteen nähdään kattavan kasvatuksen pedagogiikan alle kouluikäisille lapsille riippumatta siitä, onko lapsen toimintaympäristö päivähoito, koulun alkuopetus, koti tai jokin muu ympäristö. (Heikka & Hujala & Turja 2009, 4.) Varhaiskasvatusta puhutellaan siviilihenkilöiden arkikielessä usein virheellisesti pelkästään päivähoitona. Ammattisanastona käytetään kuitenkin koulutusten saaneiden henkilöiden keskuudessa kokonaisuuden kattavaa termiä ”varhaiskasvatus”. Itse käytän työssäni molempia sanoja tilanteisiin sopivissa yhteyksissä.

Tärkeää on ymmärtää, mistä varhaiskasvatuksessa on ylipäätensä kyseessä. Lähtökohtana on lapsen etu ja oikeus kokea onnellinen ja tasapainoinen kasvatus. Yhtäkään lasta ei saa syrjiä hänen ominaisuuksien, mielipiteiden tai etnisen taustan takia, mutta lapsella on myös velvollisuuksia, mitkä myös kuuluvat hänelle sosiaalisesta ja kulttuurisesta taustasta riippumatta (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 27). Eettisessä kasvatuksessa on kyse tapakasvatuksesta, siitä, miten haluamme lapsen yhteiskunnassa toimivan (Vienola 1986, 7). Lapsilähtöinen toiminta on tärkein perusta varhaiskasvatustyölle (Järvinen & Laine & Hellman-Suominen 2009, 34).

Jokaista varhaiskasvatuksen asiakaspiirin lasta kohden tehdään oma varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu. Varhaiskasvatussuunnitelmaa ohjaavat periaatteet lapsen yksilöllisyydestä, taidoista, valmiuksista ja osaamisalueiden huomioinnista. Tärkeänä osana on myös kasvattajayhteisön pedagoginen toiminta ja kasvatuskumppanuus huoltajien kans-

sa. (Kaskela & Kronqvist 2007, 10-11.) Varhaiskasvatuksessa arviointi perustuu lasten havainnoinnille, mikä palvelee varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteuttamista. Tavoite on tukea lasten oppimista ja kehitystä yksilöllisten varhaiskasvatussuunnitelmien mukaisesti. Kyseessä on oppimisen pedagogiikka, mitä varten lapsen oppimisprosessia tuetaan ja ohjataan pedagogisin keinoin lapsen henkilökohtaisten oppimistavoitteiden suuntaisesti. (Heikka ym. 2009, 4-5.)

Varhaiskasvatussuunnitelmissa korostuvat lapsen hyvinvointi, jota YK:n Lapsen oikeuksien julistuksen mukaan edistetään ja varmistetaan luomalla lapselle sellainen ympäristö, missä hän saa mahdollisimman hyvät lähtökohdat elämälleen. Valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvopohjana on Lapsen oikeuksien sopimus, jonka perusteella lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan otetaan huomioon lapsen kokonaiskehitys tasapainoisessa suhteessa valtakunnallisten ja huoltajien asettamien tavoitteiden kanssa. Lapsen oikeuksien sopimus eli LOS on hyväksytty YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989. (Kaskela ym. 2007, 10-11.)

Suomalainen varhaiskasvatus kehittyi alun perin fröbeliläisen perinteen pohjalta vuosina 1880-1970 (Reunamo 2007, 99). Friedrich Fröbel oli saksalainen aktiivisuuspedagogi, jota on pidetty lastentarhan aatteen isänä. Fröbelin mielestä lapselle tuli antaa mahdollisuus toimintaan, mutta myös leikkiin ja että lapsen oppiminen johtuu lapsesta itseltään. Aikuinen elää lapsen kanssa eikä lapsen yläpuolella. Opetus ei myöskään saa olla ehdottoman ennalta määrättyä. (Okka-Säätiö 2013, hakupäivä 22.4.2013.)

Varhaiskasvatuksen tieteellistyessä Fröbelin perinteeseen otettiin etäisyyttä. Päivähoitolain säätämistä voidaan pitää fröbeliläisyyden aseman murtajana, mikä antoi uutta tilaa sosiaalipoliittiselle näkökulmalle, minkä odotetaan heijastuvan työntekijän asiantuntijuuteen (Karila 1997, 46). Leikkivän ja haaveilevan lapsen tilalle on tullut oppimishaluinen ja omatoiminen lapsi, jonka aloituskeskustelun pohjalta luoduissa laatutavoitteissa toivotaan aktiivista toimintaa ja oppimishalua, elämäntaitojen vahvistumista ja kykyä selviytyä muuttuvassa maailmassa. Perhekohtaisesti katsottuna päiväkodin arvo lisääntyy, kun lapsi oppii päiväkodissa aikuisen tavoitteellisen ohjauksen ja vertaisryhmän avulla asioita, mitkä ei välttämättä kotona ole mahdollisia. (Reunamo 2007, 99-100.)

Kemissä varhaiskasvatusta on järjestetty jo 1920-luvulta lähtien, jolloin teollisuus tarjosi julkista lastentarhan työtoimintaa naisille. Perhepäivähoito oli yksityistä työtoimintaa

vuoteen 1973 saakka. Kaupungin toiminta-arvoina ovat taloudellisuus, turvallisuus, luovuus, avoimuus ja suvaitsevaisuus. (Lammi & Hyvärinen & Kärkkäinen & Rintala & Virsu & Malinen & Jaakkola & Himola & Perkiö & Aalto & Henttinen & Tuovinen & Palokangas & Tarkiainen 2011, 3.) Kemin varhaiskasvatus oli mukana vuosina 2004-2005 Erinomainen Varhaiskasvatus –projektissa, missä työstettiin EFQM laatumallin mukainen arviointiväline varhaiskasvatukselle (Lammi ym. 2011, 10).

Kemissä asuu 22 257 asukasta vuoden 2012 loppupuolella tehdyn mittauksen perusteella (Kemin kaupunki 2013, hakupäivä 19.5.2013). Vuonna 2013 varhaiskasvatuksen parissa on ollut 969 ruokakuntaa. Asiakaskunnan lapsista 74 käy pelkästään esikoulua ilman perinteistä päivähoitoa (Rauvala 5.6.2013, haastattelu). Kemissä toimii vuonna 2013 seuraavat päiväkodit: Hepolan päiväkotit, Kaivolinnan päiväkotit, Kivikon päiväkotit, Koivuharjun Toivolan päiväkotit, Marttalan päiväkotit, Möllärinrannan päiväkotit, Möylynlehdon päiväkotit, Peurasaaren päiväkotit, Ruutin päiväkotit, Sauvosaaren päiväkotit, Takajärven päiväkotit sekä Tervaröllin päiväkotit (Kemin kaupunki 2013, hakupäivä 28.8.2013). Ruutin päiväkotit täytti 30 vuotta syksyllä 2013.

Päiväkodit ovat sijoitettuina ympäri Kemin eri alueita. Näistä Kemin keskustassa sijaitseva Sauvosaaren päiväkotit tarjoaa päivähoitopalvelua myös erityisen tuen tarpeen vaativille lapsille. Kaivolinnan päiväkotit tarjoaa Kemissä vuoropäivähoitoa. Muut päiväkodit ovat avoinna arkisin keskimäärin kello 6.30 - 17.00 aikavälillä. (Kemin kaupunki 2013, hakupäivä 28.8.2013.) Kesäaikaisin useimmat päiväkodeista on suljettuina. Kesällä 2013 koko kesän oli avoinna Kaivolinnan sekä Takajärven päiväkodit. (Hiltunen 2013, hakupäivä 28.8.2013.)

Kaupungissa noudatetaan Maisema-mallia, minkä tavoitteena on ohjata, hallita ja seurata kunnan taloutta ja täten työstää sitä entistä tehokkaammin. Taloudella on suuri merkitys Kemin varhaiskasvatuksen laatuun, sillä tilaaja luo puitteet, joissa toiminta toteutetaan. Täten varhaiskasvatus tuottaa tilaajan määrittämää laatua. (Jaakkola & Aalto & Anttonen & Henttinen & Hyvärinen & Koskela & Malinen & Perkiö 2011, 8-9.)

Päivähoitopalveluina Kemissä tarjotaan päiväkotihoidon, vuorohoidon, perhepäivähoitoa, esiopetusta, varhaiserityiskasvatusta sekä lasten kotihoidontukea. Päivähoitohakemus tulee jättää vähintään neljä kuukautta ennen kuin lapsi tarvitsee päivähoitopaikan. Päiväkodeissa on käytössä hoitopaikkatakuu, jolloin perhe voi irtisanoa lapsen hoitopaikan

määräaikaiseksi ja silti säilyttää oikeuden hoitopaikkaan tietyn ajan kuluessa. Päivähoidopaikat on mitoitettu tarpeen mukaan. (Jaakkola ym. 2011., 13-15.)

Kemiläisen varhaiskasvatuksen arvopohjana on lapsuuden kunnioittaminen sen ainutkertaisena elämänvaiheena. Tälle pyritään varhaiskasvatuksessa luomaan elämänmyönteisyyttä ja sen kautta uskoa tulevaisuuteen. Muita tärkeitä kemiläisiä arvoja ovat turvallisuus, oikeudenmukaisuus ja asiakaslähtöisyys. Kasvatuspäämäärinä on lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toisen huomioonottaminen sekä itsenäisyyden lisääminen. (Jaakkola ym. 2011., 4-5.) Kasvatuskieli on suomen kieli ja ensisijaisesti ulkomaalaisen lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttäminen jää perheelle itselleen (Lammi ym. 2011, 10).

Kemin sijainti Meri-Lapin ympäristöön tarjoaa hyvän toimintaympäristön varhaiskasvatukselle. Meri itsessään voi antaa lapselle kokemuksia ja elämyksiä eri vuodenaikoina. Myös runsaat metsät ja puistot ovat lähellä lasten kasvuympäristöjä. (Lammi ym. 2011, 8). Merellä esimerkiksi voi kesäisin uida ja talvisin kävellä.

3.2 Esiopetus Kemissä

Esiopetus kuuluu osana lapsen varhaiskasvatukseen, jonka tavoitteena on motivoida ja rohkaista lasta kiinnostumaan oppimisesta. Esiopetuksen yhteydessä voidaan myös havainnoida lapsen mahdollisia erityisen tuen tarpeita. Vuodesta 2001 lähtien esiopetus uudistuksen tavoitteena on ollut järjestää kaikille 6-vuotiaille lapsille oikeus maksuttomaan esiopetukseen. (Kauppi 2001, 17.)

Esiopetuksen aikaan lapsi elää kahdessa maailmassa: leikin mielikuvitusmaailmassa sekä ympäröivän todellisuuden realismimaailmassa. Esikouluikäiselle lapselle mielikuvitusmaailma on vielä todellisempi. Lapsen leikkiä on tutkittu erilaisilla kehitysteorioilla. Piagetin kehitysteorian mukaan lapsen leikki on itsekeskeistä ja itsestä toimintaa, jossa lapsi pakenee aikuisten todellisuutta. Vygotski taas tulkitsi leikin symbolismin päinvastoin lapsen sosiaalisuuden osoittamiseksi. Vygotski koki lapsen psyykkisissä toiminnoissa tapahtuvan järjestelmässä olennaisia laadullisia muutoksia, kuten muistinkehitys, lapsen siirtyessä pikkulapsi-ikästä esikouluikään. Esikouluiässä ja varhaislapsuuden loppupuolella oleva lapsi hajoaa aikuisen ja lapsen kiinteän symbioottisesta yh-

teistoiminnasta ja valmistautuu kohti koululaisen todellisuutta. (Hakkarainen 2002, 28-29.)

Erja Rusasen (2008, 87) tutkimuksen mukaan kysyttäessä lasten kokemuksia esiopetuksesta, arviot esiopetuksen tilanteista eivät ole mustavalkoisia, sillä lapsille tilanteet eivät yksimielisesti ole mukavia tai ikäviä, vaan tilanteilla on usein kaksi puolta. Esiopetuksen parhain ja huonoin puoli saattoi olla aikuisjohtoiset oppituki- ja oppituntit sekä lasten keskinäinen leikki, koska niihin voi lapsikohtaisesti kiteytyä sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia.

Esiopetuksen ydin ei suinkaan ole oppimaan oppiminen vaan se, että lapsi pystyy omaksumaan toisten ihmisten toimintatapoja. Oppimisen kannalta on olennaista, kuinka lapsi oppii asettamaan ja muotoilemaan itselleen oppimistehtäviä itsenäisesti. Jos lapsi pystyy arvioimaan osaamisensa rajat, hän osaa pyytää tarvittaessa apua. Jotta oppimiskokemus onnistuu, tulee lapsen oivaltaa oma-aloitteisesti ongelmaan ratkaisu, mikä alkuun onnistui vain yhteistyössä opettajan kanssa. (Hakkarainen 2002, 165.) Perinteiset laskemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taidot ovat sellaisia, joita ilman on mahdotonta tulla toimeen ja näistä lapset ovat myös kiinnostuneita (Rusanen 2008, 272). Lapsella on kova tarve oppia uusia taitoja, mitä hän vanhemmissa lapsissa ja aikuisissa ihailee, joten omakohtaisen kokemukseni mukaan uskallan väittää lasten pääosin pitävän esiopetuksesta.

Esiopetusta järjestetään Kemissä Hepolan päiväkodissa, Sauvosaaren päiväkodissa, Möylynlehdon päiväkodissa, Takajärven päiväkodissa, Kivikon päiväkodissa, Ruutin päiväkodissa sekä Koivuharjun Toivolan päiväkodissa. Tämän lisäksi esiopetusta järjestetään myös Sauvosaaren koulussa, Syväkankaan koulussa, Takajärven koulussa ja Koivuharjun koulussa. Päiväkodin ryhmät ovat erillisiä esiopetusryhmiä tai yhdistettynä 3-6-vuotiaiden lasten kanssa. Esiopetuksen toiminta-aika määrätään joka vuosi yhdessä koulujen työaikojen mukaan, yhteensä 700 tuntia. (Koulutuslautakunta 2012, 4, 13.)

Kemin esiopetuksessa noudatetaan kolmiportaista tukijärjestelmää, jossa arvioidaan, tarvitseeko lapsi opetuksessaan yleistä tukea, tehostettua tukea vai erityistä tukea. Tehostetun ja erityisen tuen tarpeen opetusta voidaan strukturoida harjaannuttamisopetukseen. Opetuskielenä toimii jokaiselle lapselle suomen kieli. (Koulutuslautakunta 2012, 7-9.) Esiopetukseen ilmoitaudutaan vuosittain helmikuussa (Jaakkola ym. 2011, 13).

Yleisesti ottaen Suomen esiopetusta on pidetty korkealaatuisena. Economist Intelligence Unitin tekemän tutkimuksen mukaan Suomen esiopetus on oppimisympäristöstä katsottuna Euroopan paras. Toisella sijalla on Ruotsin esiopetus ja kolmantena Norjan esiopetus. Tulokset on määritelty esiopetuksen saatavuuden, kohtuullisuuden ja laadun perusteella. (McKenna 2012, hakupäivä 9.4.2013.) Osakseen näihin tuloksiin on vaikuttanut maissa noudatettavat asiakkaan yksityisasioiden kunnioittaminen ja vaitiolovelvollisuus (Jenn Jong 2012, hakupäivä 9.4.2013). Konkreettisesti nämä toteutuvat Kemissä siten, että esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmia ei näytetä opiskelijoille, vaan ainoastaan ammattihenkilöstölle. Tällä kunnioitetaan asiakkaan yksityisyyttä täysin.

4 KASVATUSKUMPPANUUS

4.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelemine

Kasvatuskumppanuus on melko tuore käsite, mikä on muodostunut lasta, lapsuutta, vanhemmuutta, perhettä, päivähoitoa ja varhaiskasvatusta sääntelevien sosiaali-, perhe- ja päivähoitopoliittisten uudistusten myötä. Kasvatuskumppanuus on ammatillinen termi, mistä asiakkaat eivät välttämättä ole lainkaan tietoisia. Se kuitenkin ymmärretään julkisen varhaiskasvatuksen lasten huoltajille tarjoamana universaalina sosiaalisen oikeuden osallisuutena varhaiskasvatusinstituutioon. (Kekkonen 2012, 27-29.) Ammatilliselta edellytetään kasvatustietoisuutta, minkä tarkoituksena on olla tietoinen kasvattajan tehtävistä ja oikeuksista (Nummenmaa & Karila 2011, 39).

Se, miten päivähoiton ja perheen välinen yhteistyö onnistuu, vaihtelee yhteiskunnallisten tehtävien muuttuessa, perheiden varhaiskasvatusta koskevien odotusten vaihtuessa sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillisuutta koskevien tulkintojen muuttuessa (Kekkonen 2012, 33). Päivähoitolakiin on kirjattu julkisen kasvatustoiminnan olevan yhteistä kasvatusta perheen ja ammattihenkilöstön kanssa, jossa huoltajan ensisijaisuutta lapsensa kasvattajana korostetaan. Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyön tavoite on varhaiskasvatuksen kasvatustyön laadun parantaminen huoltajalta saadun palautteen perusteella sekä huoltajien tukeminen hyväksymällä heidän roolinsa lapsen huoltajana. (Kekkonen 2012, 34-35.) Kyseessä on jaettu asiantuntemus, jossa kunnioitus ja luottamus on tasavertaista työntekijän ja kasvattajan välillä (Jaakkola ym 2011, 16). Tätä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi.

Stakesissa on kehitetty Kasvatuskumppanuus-koulutusohjelma, jonka tavoitteena on saada varhaiskasvatushenkilöstön ymmärtämään kunnioituksen ja tasavertaisuuden merkityksen, osata kuunnella ja kunnioittaa, osata edistää lapsen elämänpiirien yhteen asettamista, osata tukea lasta ja perhettä, osata työskennellä huoltajien kanssa, tunnistaa ja kyseenalaistaa omia kasvatustapojensa sekä kannustaa vanhempia osallistumaan varhaiskasvatuksen toteutukseen (Kaskela & Kekkonen 2006, 49-50).

Stakesin järjestämässä tyytyväisyyskyselyssä vuonna 2007 kyseltiin yleisesti ottaen varhaiskasvatuksen laadusta, ja siitä mitä huoltajat toivoisivat palvelun laadun kehittä-

miseksi. Huoltajia huolestuttaa se, miten vähän he saavat tietoa varhaiskasvatuksen sisällöstä ja toiminnasta, vaikka heilläkin olisi kasvatuskumppanuuden nimissä oikeus vaikuttaa siihen. Erityisesti esimerkiksi taidekasvatus on muoto, mikä kiehtoo sekä lapsia että huoltajia, ja samalla myös asia, minkä laatuun huoltajat pääsisivät myös vaikuttamaan. Lapselle taidekasvatuksessa tapahtuva luonteva käyttäytyminen vahvistaa lapsen hyvinvointia ja käsitystä itsestään. Kun lapsi toimii itselleen mielekkäällä tavalla, hänen osallistumismahdollisuus lisääntyy. Taidekasvatusta voi olla esimerkiksi niinkin arkipäiväinen asia, kuin ruokailu, johon sisältyy monia elementtejä ja opittavia asioita esteettisen orientaation näkökulmasta. (Välimäki 2009, 80-82.)

Terminä kasvatuskumppanuus on herättänyt paheksuntaa asiantuntijoiden keskuudessa. Erikoistuneiden lastentarhanopettajien hallitus on harkinnut kokonaan kasvatuskumppanuus –termin poistamista seuraavasta varhaiskasvatuslaista, koska lapsen kasvatusvastuu ja –oikeus on huoltajilla, ei työntekijöillä. Terminä kumppanuus viittaisi tasavertaiseen kumppanuuteen, mikä ei kuitenkaan tässä tapauksessa toteudu. Asian ydin on yhteistyö, mutta toistaiseksi kasvatuskumppanuus on terminä yhä voimassa. (Malinen 3.9.2012, sähköposti, viitattu 21.5.2013.)

4.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Miten kasvatuskumppanuus rakentuu? Voidaan sanoa sen alkavan jo siitä prosessista, kun lapsi saapuu päivähoidon ensimmäistä kertaa. Lapsi aloittaa päivähoidon perheensä jäsenenä, jolloin lapsen elämäntilanne muuttuu monella eri tavalla. Lapsi joutuu nyt ensimmäistä kertaa työstämään eroa huoltajiinsa ja rakentamaan uusia sosiaalisia suhteita sekä päivähoidon aikuisiin että lapsiin. Tässä kohtaan työntekijän tehtävä on kasvattajana auttaa lasta kestämään ero huoltajista, mutta samalla myös auttaa lasta luomaan suhteita osaksi vertaisryhmäänsä. (Kaskela ym. 2006, 43.)

Lapsen saapuessa päivähoidon tulisi lapsen huoltajan ja kasvattajan aina kohdata siten, että lapsi hyvästelee huoltajansa ja kasvattaja toivottaa lapsen tervetulleeksi päivähoidon (Kekkonen 2012, 161). Tämä siksi, ettei eroahdistus tuntuisi lapsesta niin haikealta. Huoltajan ja kasvattajan tulee sopia ennen lapsen varhaiskasvatuksen aloittamista yhteinen tutustumisjakso, minkä pituudesta ja sisällöstä tulisi sopia jo aloituskeskustelussa (Kaskela ym. 2006, 43).

Jotta lapselle säilyisi tärkeä jatkuvuuden tunne, tulee siirtymisen kotoa varhaiskasvatukseen tapahtua vaiheittain ja asteittain. Tämä aloituskeskustelu olisi hyvä käydä lapsen kotona, jotta kasvattaja voi havainnoida huoltajien kertomusten perusteella lasta ja täten myös tutustua lapseen helpommin, kun se tapahtuu hänelle tutummassa ympäristössä. (Kaskela ym. 2006, 43.) Lapsi luonnostaan hyvin usein vierastaa tuntemattomia ihmisiä ja hänelle tuntemattomia paikkoja, joten kun tutustuminen tapahtuu kotona, on lapsikin paljon vapaamielisempi tutustumisen suhteen. Aloituskeskustelun tärkeimpänä tavoitteena kasvatuskumppanuuden näkökunnalta voitaisiin pitää sitä, kuinka kasvattaja auttaa huoltajaa valmistamaan lasta varhaiskasvatuksen aloitukseen (Kaskela ym. 2006, 41).

Varhaiskasvatuskeskusteluiden olennaisimmat piirteet voidaan tiivistää neljään kategoriaan, joita ovat keskustelu vuorovaikutustilanteessa, tietojen välittäminen, kumppanuuden vahvistaminen huoltajan kuulemisen kautta ja yhteisistä käytännöistä sopiminen. Näissä keskusteluissa välitetään tietoja lapsesta puolin ja toisin sekä samalla selviää käsitys siitä, miten lapsia koskeva tiedonvälitys tapahtuu, kun asioita kuvataan perheen ja kasvattajan näkökulmista. Haasteita keskusteluille voi olla yhteisten tavoitteiden asettaminen lapselle, sillä huoltajan ja kasvattajan näkökulmat voivat olla täysin erilaiset. Ammattihenkilöstön tulee kuitenkin tunnistaa keskusteluiden olennaisuudet ja tehtävät, ja täten ohjata huoltajaa asettamalla kysymyksillään oikeaan suuntiin lapsen etua ajatellen. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen ei ole itsestäänselvyys vaan olennaista on, miten lähelle kasvatuskumppanuuden tavoitetta keskusteluiden avulla päästään. (Nummenmaa ym. 2011, 62-64.)

Miksi lapsi tarvitsee tavoitteita varhaiskasvatuksessaan? Lapsen kehitys tapahtuu niiden ihmisten läsnä ollessa, jotka hänen kasvatuksestaan vastaavat. Kasvattajan ja lapsen yhteistoiminnan kautta lapsi omaksuu ensimmäisten elinvuosien aikana, miten tulee käyttäytyä korrektisti ja miten vuorovaikutus toimii. Päiväkotivuosien ajan lapselle kehittyy käsitys itsestään toimivana ja tuntevana yksilönä. Mitä nuorempi lapsi on, sitä riippuvaisempi hän on ympäristöstään, sen aikuisista ja siitä, miten opetusympäristö vastaa hänen kehitystarpeisiinsa. Täten pedagogisen toiminnansuunnittelun lähtökohdalla on oltava valtakunnalliset kasvatustavoitteet, joiden avulla voidaan etukäteen huolehtia toiminnan riittävydestä ja monipuolisuudesta. Varhaiskasvatuksen tulee taata lapselle edistystä fyysisen, sosiaalisen ja tunne-elämän kehityksessä sekä kasvua yhteisvas-

tuuseen ja rauhaan elinympäristöä kunnioittaen. (Heikkinen-Peitsoma & Rautakivi 1987, 24-26.)

Jotta luottamussuhde voi tapahtua huoltajan ja työntekijän välillä, on työntekijän oltava työlleen omistautunut ja koulutautunut. Myös omanlaisena ”jäänmurtajana” voidaan pitää draamapedagogiikkaa, teatraalista kasvatusta, jonka tarkoituksena on antaa tilaa lasten ja huoltajien erilaisuudelle sekä aktiivisuudelle ja jossa kasvattaja oppii havainnoimaan ja tuntemaan lapsia ja heidän ajatusmaailmaansa paremmin (Välivaara 1996, 26). Varhaiskasvatus on moniammatillista työtä eikä lastenhoito onnistu vain yhden työntekijän varassa. Koulutukseltaan työntekijät voivat olla esimerkiksi yliopiston käyneitä lastentarhanopettajia, sosionomeja (AMK), sairaanhoitajia, lähihoitajia tai nuorisoohjaajia ja vapaa-ajanohjaajia. Koulutuksesta riippumatta työntekijän keskeiset työtehtävät rakentuvat sisällöllisen työorientaation mukaisesti kasvatukseen, opetukseen, perushoittoon, työyhteisön toimintaan ja huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön, kasvatuskumppanuuteen (Karila & Nummenmaa 2001, 45).

Mutta miten koulutus takaa ammattitaidon ja asiantuntijuuden? Asiantuntijuus on yleisesti ottaen ymmärretty poikkeuksellisen hyvänä ongelmanratkaisutaitona, mitä ei kuitenkaan voida saavuttaa ilman vähintäänkin 10 vuotta kestänyttä työelämän kokemusta (Karila 1997, 15). Aiemmin näitä on nähty yksilön taitavana toimintana, mutta nykyään yhä enemmän uskotaan ammattitaidon ja asiantuntijuuden olevan verkostojen ja organisaatioiden kykyä ratkaista yhdessä uusia ja muuttuvia ongelmia (Karila ym. 2001, 22-23). Toisinaan neljäkin työntekijää saattaa yhdessä vastata päiväkodin ryhmäjakaumasta. Luottamusta ryhmätyöskentelyyn ei tietenkään saavuteta päivässä, mutta ajan myötä henkilökunnan välille syntyy side, jonka jälkeen jokainen uskaltaa luottaa toisen harkintakykyyn ja toimintaan puuttumatta siihen. (Barnouw & Swan 1986, 21-22.)

4.3 Varhaiskasvatuksen asiakkaan kohtaaminen

Jokaisella huoltajalla on oma tyylinsä kasvattaa lastaan. Kasvatustyyliä voidaan luokitella esimerkiksi aikuisjohtoiseen kasvatukseen, lapsijohtoiseen kasvatukseen, vapaaseen kasvatukseen, curling-kasvatukseen sekä ohjaavaan kasvatukseen. Aikuisjohtoinen kasvatustyyli noudattaa autoritaarista tyyliä, jossa aikuinen on komenteleva, määräävä ja rajoittava. Tässä tyyliässä lapsella ei ole sananvaltaa. Lapsijohtoinen kasvatustyyli on

täysin päinvastainen eli lapsella on oikeus johtaa perheessä ja huoltaja toteuttaa hyvää tahtoen kaikki lapsen toiveet. (Järvinen ym. 2009, 23-24.)

Vapaassa kasvatuksessa kyse on siitä, kuinka aikuinen luopuu lapsen kasvatuksesta ja antaa tämän etsiä rajoja ulkopuolisilta tekijöiltä. Curling-kasvatuksessa huoltaja pyrkii poistamaan kaikki esteet lapsen tieltä niin ikään kotona, päivähoidosta, koulusta ja harrastuksista. Koti on tässä tapauksessa viihdytyskeskus ja huoltajalla on yleensä ihan liikaa aikaa käytettävänä. Ohjaava kasvatustyyli on keskusteluun perustuva kasvatustyyli, missä huoltajan ja lapsen välinen luottamus luo pohjan kasvatukselliselle toiminnalle. Huoltaja on tässä tapauksessa aidosti kiinnostunut lapsen tarpeista ja toiveista ja niistä puhutaan usein. (Järvinen ym. 2009, 24-25.) Huoltajan ja ammattikasvattajan on syytä keskustella näistä kasvatusten menetelmistä varhaiskasvatuskeskusteluiden yhteydessä, jotta etenkin kasvattaja ymmärtää, millaisista lähtökohdista lapsi on lähtöisin.

4.4 Erilaisuuden kohtaaminen

Varhaiskasvatuksen asiakaspiirissä on nähty jo vuosikausia eronneita yhteishuoltajuuden omaavia vanhempia sekä yksinhuoltajia. Usein huoltajalla saattaa olla uusi kumppani ja toisinaan se voi olla myös oman sukupuolen edustaja. Niin kutsuttu sateenkaari-perheellisyys on melko uusi perhemuoto ja varsinkin sen tähden kasvatuskumppanuuden toimivuus on tärkeää. On epäammattimaista käytöstä välttää kontaktia tällaisten huoltajien kanssa, sillä kunnioittava ja luottamusta herättävä suhtautuminen on ensisijaisen tärkeää kasvatuskumppanuuden rakentumisessa. (Jämsä & Karvinen 2008, 183-184.)

Omanlaisen haasteen, mutta samalla myös rikkauden, varhaiskasvatukseen voi tuoda maahanmuuttajalapsen kasvatusta. Jos lapsi on kotoisin täysin erilaisesta kulttuurista eikä osaa lainkaan suomea, on kasvattajan mietittävä, millaisessa kontekstissa lasta ja perhettä on lähestyttävä. Lähtökohtaisesti varhaiskasvatusta tapahtuu suomenkielellä. Suomea voidaan opettaa varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajalapselle Suomi toisena kielenä (S2) –opetuksena, jolloin tavoitteena on jatkuva ja säännöllinen suomenkielen opetus (Halme & Vataja 2011, 24).

Kun kasvattaja kohtaa hänelle tuntemattomasta kulttuurista saapuvan perheen, tulee hänen etsiä uusia menetelmiä siihen, miten tasavertaisuus toteutuu ja miten huoltajien osallisuutta voidaan lisätä. Tähän tulee pyrkiä aloituskeskustelussa perhelähtöisellä ajattelutavalla, jossa perheen omille näkemyksille ja toiveille annetaan arvoa. Tärkeä ammatillinen viesti kasvattajalta maahanmuuttajaperheelle on, että he kuuntelevat ja arvostavat huoltajien mielipiteitä kunnioittaen niitä, ovat päteviä arvioimaan ja tekemään päätöksiä lapsen parhaaksi, ovat käytettävissä aina tarvittaessa ja tarjoavat palveluita, jotka vastaavat perheen tarpeisiin ja tavoitteisiin (Halme ym. 2011, 71, 78.)

Kuten aloituskeskustelulla yleensäkin kasvatuskumppanuutta ajatellen, myös maahanmuuttajaperheen kanssa käydyssä keskustelussa pyritään luomaan luottamussuhdetta. Varhaiskasvatuksen työntekijä voi olla jopa maahanmuuttajaperheen ainoa suomalainen kontakti ja tuki. Samalla keskustelut avaavat kasvattajalle tietoa perheen omasta kasvatuskulttuurista, joihin on tarpeen tullen syytä puuttua. Joissakin maissa huoltajat saattavat esimerkiksi toteuttaa lapseen kohdistuvaa väkivaltaa kurinpitona, mikä on Suomen laissa kiellettyä eikä kulttuurien väliset erot oikeuta tähän tekoon. (Halme ym. 2011, 72-73.)

4.5 Kehitysvammainen lapsi ja lapsen huoltajat asiakkaina

Inklusiivisen päiväkodin tarkoitus on yhteinen arvopohja, mikä korostaa kaikkien ihmisten hyväksyntää ja suvaitsevaisuutta. Kun varhaiskasvatuksen asiakaspiirin asiakas-kuntaan tulee perhe, jossa lapsi on kehitysvammainen, tulee myös tälle lapselle järjestää hänen kehitystasolleen sopiva hoitomuoto. Päiväkodissa saattaa olla esimerkiksi erityisryhmä, missä sekä varhaiskasvatus että erityispedagogiikka toimivat käsi kädessä. Näissä ryhmissä tulee työskennellä esimerkiksi alaan erikoistunut erityisopettaja, erityislastentarhanopettaja, sosionomi tai lähihoitaja. (Pihlaja 2006, 21, 25.)

Integroidussa erityisryhmässä työntekijöiden ja lasten kokoonpano on erilainen. Lapsia on vähemmän, koska jokaisella lapsella on oma erityisen tuen tarve, mihin työntekijät ovat perehtyneet. (Pihlaja 2006, 21.) Erityisen tuen tarvetta arvioidessa huomioidaan lapsen toimintakyky erilaisessa ympäristössä ja kasvatustilanteessa (Heinämäki 2004, 22). Lapsella saattaa tarpeen tullen olla myös henkilökohtainen avustaja. On myös tärkeää, ettei erityislapsiryhmä ole päiväkodissa suljettuna omaksi yksikökseen vaan että

sen asiakkaat kohtaisivat myös muiden ryhmien lapsia ja aikuisia. Yhteisen toiminnan järjestäminen eri lapsiryhmien kanssa on osa sosiaalista vuorovaikutusta, mihin päiväkotien tulisi pyrkiä edistääkseen lapsien kehitystä ja oppimista (Pihlaja 2006, 26).

Myös kehitysvammaisen lapsen huoltajat osallistuvat varhaiskasvatuskeskusteluihin ja ovat henkilöstön kumppaneita lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisessa. Lapsen huoltajien tulee voida osallistua palveluiden järjestämisen suunnitteluun sekä saatava tarpeeksi tietoa erinäisistä tukimuodoista. (Heinämäki 2004, 24.) Erityisryhmien kasvattajat suunnittelevat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan sekä yhdessä huoltajien kanssa järjestävät lapsen erityiselle tuelle tarvittavat terapiat ja verkostot huomioiden lapsen edun (Pihlaja 2006, 22). Kasvatuskumppanuus on erityisen tuen perusta, sillä sekä huoltajan että kasvattajan havainnot kehitysvammaisesta lapsestaan ovat erityisen merkittävät lapsen kehityksen kokonaiskuvan saamiseksi. Varhaiskasvatuksessa järjestettävä tuki huoltajille kuvataan siten, että sen kautta muodostuu tietoisuus tuen luonteesta, tavoitteista ja vaikutusmahdollisuuksista. (Heinämäki 2004, 29-31.)

Valitettavasti varhaiserityiskasvatuksen tavoitteiden asettelu taustalla ei välttämättä näy lapsuuden elämänvaiheen arvokkuuden tunnistaminen. Nykykäytännöt saattavat haastaa kysymään, onko lapsuus vain siirtymävaihe aikuisuuteen vai pidetäänkö sitä merkityksellisenä, ainutlaatuisena elinkaarena. Haastavaa on arvioida, pidetäänkö erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta ihmisenä, joka vaatii täydentämistä enemmän kuin aktiivisena oman maailmansa rakentajana. (Viittala 2006, 30.) Päivähoitolaissa ja -asetuksessa (37/73) on määrätty erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen varhaiskasvatukseen kuuluvasta kuntoutumissuunnitelmasta (Viittala 2006, 13).

5 TYYTYVÄISYYSKYSELY

5.1 Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen laatua käsittelevät aiemmat opinnäytetyöt ja uuden kyselyn prosessi

Vastaavanlainen tyytyväisyyskysely opinnäytetyönä sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinnolle on tehty vuosina 2000 sekä 2007. Anu Pohjasniemin & Marja-Kaisa Seppälän (2000, 71-72) opinnäytetyönään työstämässä kyselyssä selvitettiin, oliko muun muassa huoltajien koulutustaustalla merkitystä siihen, kuinka he kokevat varhaiskasvatuksen laadun. Heidän opinnäytetyössään on käsitelty lapsen kehityspsykologiaa kyselyn teoreettisena viitekehystenä. Varhaiskasvatukseen oltiin kyselyn pohjalta melko tyytyväisiä kokonaisuuteen, mutta erityistä kiitosta saivat ammattitaitoiset henkilöstön jäsenet. Tyytymättömyyttä esiintyi päiväkotien sisätiloihin ja henkilöstön vähyyteen.

Heini Alavuokila & Helena Junttari (2007, 64-67) käyttivät omassa kyselytutkimuksessaan pohjana neljää eri laatutekijää, joihin kuuluivat varhaiskasvatuksen puitetekijät, välillisesti ohjaavat tekijät, prosessitekijät sekä vaikutukselliset tekijät. Heidän työssään todetaan, ettei varhaiskasvatuksen laadussa ole tapahtunut juurikaan muutoksia sitten vuoden 2000 opinnäytetyökyselyn jälkeen. Eniten kritiikkiä heidän kyselyssään sai päivähoitomaksujärjestelmän oikeudenmukaisuus. Myös he ottivat kyselyssä esiin huoltajien taustatieto-osuuden, mutta totesivat pohdintaosiossa sen olleen tarpeeton. Itse hyödynsin tätä tietoa omassa tutkimuksessani ja jätin sen siitä kokonaan pois.

Sekä Pohjasniemi & Seppälä ja Alavuokila & Junttari tekivät kyselystään todella laajan. He toteuttivat kyselynsä paperiversiona ja esittelivät kysymyksiään hyvin laajasti useilla eri vaihtoehdoilla. Molempien kumppanien toteuttama kysely oli yhteensä seitsemän sivua. Heidän kyselyissään saattoi esiintyä laadun arvioinnissa kyselyjä, kuten ”yhteistyö toimii perheen ja hoitavan henkilöstön välillä...” ja tämän jälkeen laaja rengastusvaihtoehto termien ”erittäin hyvin, melko hyvin, tyydyttävästi, melko huonosti, erittäin huonosti, en osaa sanoa” välillä (Alavuokila ym. 2007, 79).

Päätimme sekä päivähoiton johtajan että varhaiskasvatuksen työryhmän kanssa lähteä toteuttamaan huomattavasti suppeampaa, mutta samoja asioita ajavaa kyselyä. Hyödynsin kysymysten laadinnassa Pohjasniemin & Seppälän sekä Alavuokilan & Junttarin kysymyksiä tiivistäen niitä yhteen. Oma kyselyni on yhteensä viisi sivua, joista vain

neljä ovat varsinaista kyselyä valmiiden kysymysten muodossa ja viides sivu vapaan sanan palautetta varten.

Kysymyksiä luodessani päällimmäinen ajatus oli, etteivät kysymykset saa olla liian pitkiä tai vaikeaselkoisia, koska sellainen voisi hämmentää vastaajaa liikaa. Pysin välttämään niin sanottuja turhia kysymyksiä, koska yleisen ohjeistuksen mukaan jokaisen kyselykysymyksen tulisi tiukasti liittyä tutkittavaan aiheeseen ja siitä haettavaan informaatioon. Mikäli kysymyksessä esiintyy jatkokysymys, on tässä kysymyksessä tärkeää viitata siihen edeltävään kysymykseen, jotta tutkimuksen objektiivisuus säilyy (Sue & Ritter 2012, 51.)

Muodostin kysymykseni siten, että jos johonkin tiettyyn asiaan ollaan täysin tyytyväisiä, voi siirtyä kokonaan seuraavaan kysymykseen. Mutta jos tietyssä aihealueessa on jotain epäkohtaa, ennen seuraavaa varsinaista aihetta esiintyy täydentävä kysymys, missä vapaan sanan muodossa vastaaja saa kertoa, miksi hän kokee, ettei kysymyksessä esitetty tapaus ole täysin harmonista. Esittelin tuotoksiani Kemin päiväkotien johtajille kolme kertaa ennen kuin lopullinen kysely oli valmis toteutettavaksi. Kaisa Rauvala jakoi teettämäni kyselyn saatekirjeineen eteenpäin päiväkodeille, joissa työntekijät huolehtivat kyselyn jakamisesta eteenpäin. Kysely avautui verkossa 8.4.2013 ja sulkeutui 30.4.2013. Vastausaika oli hyvin tarkka, sillä Webropol-ohjelma sulkeutui juuri tuona päivänä eikä täten vastauksia enää voinut vastaanottaa. Alavuokila & Junttari (2007, 28) kertoivat saaneensa muutamia paperivastauksiaan vielä vastausajan päättymisen jälkeenkin.

Mielestäni kasvatuskumppanuus on tärkeä osa varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä ajatellen. Olen rakentanut kyselyn tätä asiaa parhaiten tukevien kysymysten muodossa, joissa otetaan selvää esimerkiksi, kokevatko huoltajat varhaiskasvatuksen kasvattajat helposti tavoiteltaviksi ja ammattitaitoisiksi. Jos näin ei heidän mielestään ole, heillä on mahdollista vapaan tilan kenttään perustella syitä sille, miksi näin ei ole.

5.2 Kyselyssä ilmenneitä epäkohtia ja lisähaastatteluita

Teettämäni kyselyn vastauksissa esiintyi pari epäkohtaa koskien Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaitoa ja lasten erityisten tuen tarpeen huomiointia. Näihin kahteen merkittävään osa-alueeseen ei oltu kyselyn mukaan täysin tyytyväisiä eikä niihin ollut kirjattu kyselyssä kovinkaan paljon perusteluita. Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaitoon on täysin tyytyväisiä vain vähän yli puolet vastaajista ja noin puolet koki heidät epäpätevinä. Väite on mielenkiintoinen, sillä Kemissä ei palkata kouluttautumaton henkilöstöä varhaiskasvatukseen edes sijaistyöntekijöiksi.

Kyselyssä kävi myös ilmi, että huoltajien mielestä Kemissä lasten erityisen tuen tarpeita huomioidaan yksilöllisellä tasolla melko kohtalaisesti. Nämä kaksi ovat sellaisia, mitkä ovat radikaalisti muuttuneet negatiiviseen suuntaan edellisen opinnäytetyön kyselytutkimuksiin verrattuna. Halusin paneutua aiheisiin enemmän haastattelemalla kolmea anonyymeja Kemin kaupungin asiakspiirin huoltajaa teettämäni kyselyn jälkeen. Nämä kyselyt toteutettiin syyskuussa 2013. Yhteistä näille haastateltaville oli se, että heillä oli jokaisella ollut lapsia Kemin varhaiskasvatuksen asiakspiirissä useamman vuoden ajan. Yksi heistä oli vastannut myös aiempaan tyytyväisyyskyselyyn. Lisähaastattelun tutkimuskysymyksenä ja -tavoitteena oli **tarkastella näiden epäkohtien pintaa syvemmältä**. Esittelen kyselyn tarkemmat prosentuaaliset tulokset kaavioineen myöhemmin omassa kappaleessaan.

Yksi haastattelun anonyymeista huoltajista kertoi hakeneensa varhaiskasvatuksen palveluita Kemissä ensimmäisen kerran vuonna 2009 vanhimman lapsensa kanssa. Huoltaja koki kohtaamiset työntekijöiden kanssa lämpimiksi ja asiallisiksi. Hänelle myös kerrottiin tarkasti lapsen päivän kulusta eli hänen lapsensa huomioitiin yksilöllisesti. Kuitenkin vuosina 2010–2013 tilanne on muuttunut: Työntekijät eivät tervehdi aamulla ja lapsella saattaa olla väärät vaatteet päällensä. Perusteina ovat olleet resurssien puutteet. Hänen mielestään ryhmät ovat nykyään liian suuret eikä lapsia huomioida yksilöllisesti niin perusteellisesti kuin ennen.

Toinen anonyymi huoltaja epäilee tyytymättömyyden johtuvan taloudellisesta tilanteesta ja mahdollisesti uudesta päivähoiton johtajasta, jonka erilainen johtamistapa saattaa välittyä suurena muutoksena vanhoille työntekijöille. Kolmas anonyymi huoltaja on

itsekin työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa. Hän uskoo työhyvinvoinnin vaikuttaneen työn laatuun. Hänen mukaansa hyvin usein työntekijöiden keskuudessa ilmenee ammattikateutta ja työpaikkakiusaamista, minkä kautta työntekijän käytös reflektoituu hänen ammattitaitoonsa. Selvää lienee kuitenkin se, että tämän perusteella huoltajat todennäköisesti rinnastavat taloudellisten resurssien puutteet työntekijän ammattitaitoon. Sehän ei oikeasti ole millään tavalla verrannollinen työntekijöiden ammattitaidon kanssa, joten on syytä miettiä kriittisesti, onko kyselyni tutkimustulokset varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaidosta luotettavia.

Haastattelin erikseen jo aiemmin keväällä nimensä julkisesti kertovaa ammattihenkilöä Kemin kaupungin erityisen tuen tarpeen kysymyksistä. Sain haastateltavaksi Heli Luokkala-Nevalaisen, kemiläisen lähihoitajan ja kehitysvammaisen lapsen äidin kertomaan siitä, miten hän on kokenut aikoinaan Kemin kaupungin järjestämän varhaiskasvatuksen hänen autistiselle tyttärelleen. Luokkala-Nevalaisen (2.5.2013, haastattelu) mukaan varhaiskasvatus järjestettiin ihan normaalisti, mutta vuoden ajan neurologisesti terveyden lasten ryhmässä, jossa haastateltavan mukaan työntekijöillä ei ollut mitään innostusta lapsen erityisen tuen tarpeiden huomioimiselle. Päiväkodin johtaja oli perustellut asiaa siten, että lasta kohdellaan samalla tavalla, kuin muitakin. Lasta ei esimerkiksi huomioitu pihaleikeissä mitenkään vaan hänen annettiin olla omissa oloissaan siihen mitenkään puuttumatta. Myöskään erikseen ei järjestetty minkäänlaista erityisvarhaiskasvatuskeskustelua.

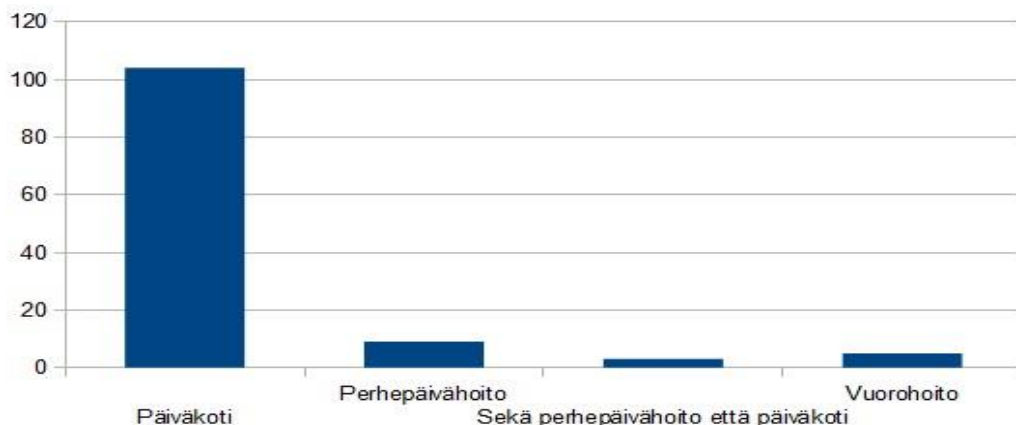
Vasta vuotta myöhemmin lapsi pääsi Möllärinrannan päiväkodin integroituun erityisryhmään, jossa huomioitiin lapset erityisen tuen tarpeet ja myös huoltajat huomioitiin kunnioittaen heidän toiveitaan lapsen kasvatuksessa. Kasvatuskumppanuus nousi tässä päiväkodissa arvoonsa. Lapsen elämä ja kehitys parantui huomattavasti. Luokkala-Nevalainen on pahoillaan, kuinka resurssien uupuessa Kemin kaupunki järjesti lapsen varhaiskasvatuksen alun perin niin sanotussa ”normaaliryhmässä”, eikä ollenkaan huomioinut lapsen parasta, mutta kehui kovasti myöhempää järjestettyä erityispäivähoitoa ja esiopetusta. (Luokkala-Nevalainen 2.5.2013, haastattelu.)

5.3 Tulokset perheen taustatiedoista

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan **121 huoltajaa**, joista 119 vastasi Internetin kautta ja 2 paperiversion kautta. Tästä voimme tehdä selkeän johtopäätöksen siitä, kuinka nykyaikainen järjestelmä suosii kahdesta vaihtoehdosta selkeästi verkkopalautetta. Tulos on kuitenkin pieni, sillä Pohjasniemin & Seppälän tutkimukseen vastasi 397:n perheen huoltajaa ja Alavuokilan & Junttarin tutkimukseen 362:n perheen huoltajaa.

Esitän kyselyn tulokset kohta kohdalta läpi, mutta vain tärkeimmien kysymysten kohdalla on erikseen esitetty konkreettinen kuvio tai taulukko. Kuvioissa tulee esiin selkeästi, kuinka moni vastaaja vastasi monivalintakysymyksissä tiettyyn kohtaan, sillä diagrammit on rakennettu laskien jokaisen vastaajan vastaukset. Erikseen olen laskenut myös prosentuaalisen määrän, mitkä esittelen tekstissä kunkin kuvion yhteydessä. Vertailen useimpien kysymysten kohdalla vastauslukemia vuoden 2007 tutkimukseen. Vuonna 2007 tyytyväisyys on ollut lähestulkoon samaa tasoa vuoden 2000 tutkimuksen kohdalla, joten en erikseen kerro vuoden 2000 tutkimustuloksista.

Yleisin päivähoitomuoto Kemissä oli **päiväkotihoido**, jossa käy kyselyn tulosten mukaan 104 huoltajan lasta. Prosentuaalisesti tulos oli ylivoimaisin, jopa 86% vastanneista. Alavuokilan & Junttarin vuonna 2007 tehdyssä tutkimuksessa päiväkotihoido oli myös yleisin, vastausmääränään 80% (Alavuokila ym. 2007, 30). Toiseksi yleisin vaihtoehto vuonna 2013 oli perhepäivähoido, jossa kyselyn mukaan käy vain yhdeksän eri huoltajan lapsia, prosentuaalisesti 7%. Vuorohoido jäi selkeästi varjoon, kuin myös perhepäivähoidon sekä päiväkodin yhteishoido. Vähäisen vastausmäärän perusteella voimme päätellä, ettei kysely ole selvästikään tavoittanut esimerkiksi perhepäivähoidon asiakkaita. (kuvio 1)

Kuvio 1. Lapsen hoitomuoto.

Kemin kaupungissa lasten **kokopäivähoito jokaisena arkipäivänä** oli yleisin hoidon määrän vastausvaihtoehto. Tämän vaihtoehdon valitsi 45% vastanneista. Vuonna 2007 kokopäivähoitoon kuului 147 perhettä, 40% vastanneista (Alavuokila ym. 2007, 31). Toiseksi eniten vastauksia vuonna 2013 esiintyi kokopäivähoidossa hoitosopimuksen mukaan, 31% vastanneista. Tämän vaihtoehdon vastaajista yleisin (41%) hoitosopimuksen vuorokausimäärä oli 15 vuorokautta kuukaudessa. Osapäivähoitoa jokaisena arkipäivänä esiintyi vain 3% vastanneista, mutta sen sijaan osapäivähoitoa hoitosopimuksen mukaan valitsi 14% vastanneista. Yleisimmät osapäivähoidon vuorokausimäärät olivat 10 ja 15 vuorokautta kuukaudessa (molemmat 24%). Vain esiopetukseen osallistui 3%. ”Muu, mikä?” vaihtoehtoon vastasi 3%. (kuvio 2)

*”Työtilanteen mukaan vaihdellen 10 pvä kk osapäivä tai kokopäivähoito.”
 (”Muu, mikä?” vaihtoehtoon vastannut huoltaja)*

Kuvio 2. Perheen lasten hoidon määrä.

Yksi suurimmista muutoksia edellisvuosien kyselyihin oli, kuinka nykysäännöksen mukaan ei voida olettaa lapsen huoltajina olevan automaattisesti isä ja äiti, koska sateenkaariperheellisyys on nykyään myös mahdollista. Alkuperäisissä kyselyissä oli tarkkaan rajattu kysymykseksi, mitä lapsen vanhemmat, äiti ja isä, tekevät työkseen. Sovimme yhteistuumin päivähoidon johtajan kanssa, että uudessa kyselyssä tämä kysymys tulisi

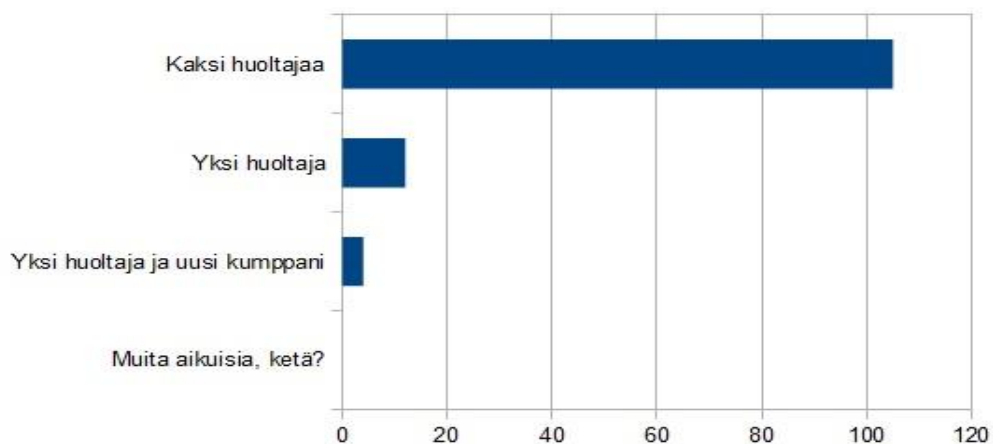

asettaa huoltaja 1:lle ja huoltaja 2:lle. Tämän asian esittelin teoreettisessa osuudessa sateenkaariperheiden esiintymisenä.

Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman mukaan kasvatuskumppanuuden painopisteenä on muun muassa monikulttuurinen varhaiskasvatus, huoltajan osallisuus sekä varhaiskasvatuksen rooli perheiden tukemisessa. Koska päivähoidon asiakkaina ovat myös lasten huoltajat, varhaiskasvatus ei onnistu ilman hyvää vuorovaikutusta ja luottamussuhdetta. Jos kasvattaja tietää etukäteen asiakaspiiriin tulevasta sateenkaariperheestä, on kasvattajan syytä ottaa asia rohkeasti puheeksi aloituskeskustelussa. (Jämsä ym. 2008, 184-185.)

Turhia ennakkoluuloja ei saisi olla, vaan kasvattajan tulisi antaa huoltajan itse kertoa lapsesta ja perheestään. Kasvattaja voi kysyä, millaisia nimityksiä lapsi käyttää perheenjäsenistään ja kuinka avoimesti perhe puhuu elämäntavastaan. Sateenkaariperhe saattaa myös näyttää ulkoapäin katsottuna heteroperheeltä, jos perheen ovat perustaneet homoseksuaaliset vastakkaisen sukupuolen edustavat ystävykset perheellisäysmerkityksessä. (Jämsä ym. 2008, 185-186.) Kuitenkaan yhdenkään vastaajan vastauksista ei selvinnyt, onko lapsi mahdollisesti sateenkaariperheen kasvatti. Tämän olisi voinut rajata kokonaan omaksi kysymyksekseen.

87% vastasivat **kahden huoltajan asuvan lapsen kanssa vakituisesti samassa taloudessa**. Toiseksi yleisin vastaus oli yksinhuoltajuus, 10% vastanneista. Lapsen kanssa vakituisesti samassa taloudessa asuva huoltaja ja huoltajan uusi kumppani – vaihtoehtoon vastasi 3%. Muita aikuisia – vaihtoehtoon vastasi 0%. (kuvio 3)

Kuvio 3. Lasten kanssa vakituisesti samassa taloudessa asuvat aikuiset.

Vastanneista huoltajista 88% käy töissä tai opinnoissa kokopäiväisesti. 12% vastanneista on kotona pääosin työttömyyden takia. Osa vastanneista oli myös äitiyslomalla tai hoitovapaalla kotona pienempien lasten kanssa. Vuoden 2007 kyselyssä huoltajia puhuteltiin vielä äitinä ja isänä, jolloin työttömyysaste voitiin sukupuolisesti rajata selkeästi äideille 8% ja isille 5% (Alavuokila ym. 2007, 34).

5.4 Tulokset päivähoiton laadun arvioinnista

Kemin päivähoiton laadun arvioinnissa tuloksiin saatiin eläväisyyttä ja etenkin heikosti esiintyvät asiat nostettiin perusteltujen kommenttien kanssa esiin. Hoitopaikan valintaan **sai vaikuttaa** 77% vastanneista. Vuonna 2007 hoitopaikan valintaan sai vaikuttaa 74% vastanneista huoltajista (Alavuokila ym. 2007, 38).

86% vastanneista huoltajista oli sitä mieltä, että Kemin kaupungin **päivähoidon työntekijät ovat erittäin hyvin tavoitettavissa**. 13%:n mielestä työntekijöitä ei ollut niin kovin helppoa aina tavoittaa ja 1%:n mielestä tavoittaminen oli yleisesti ottaen melko huonoa. (kuvio 4)

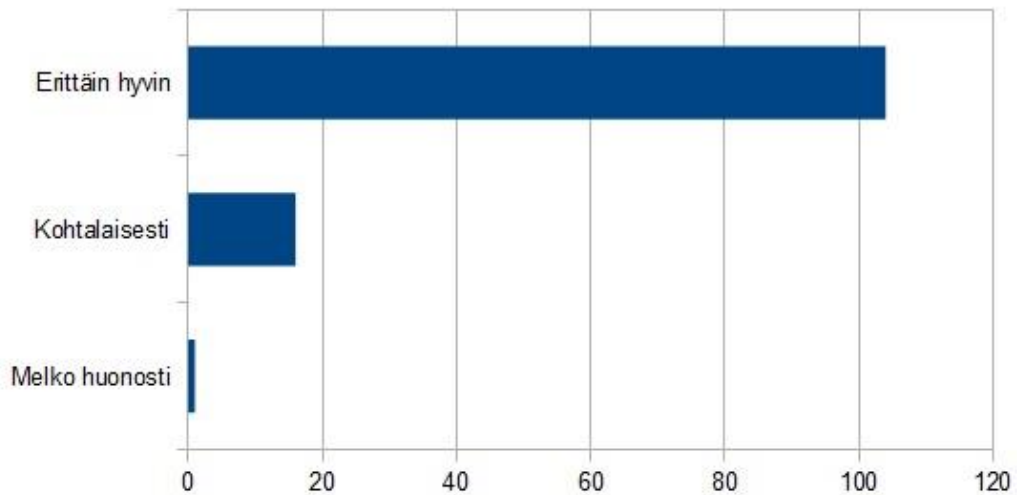
Moni vastanneista koki, ettei puhelinsoittoihin välttämättä aina vastata eikä jälkikäteen jätettyihin soittopyyntöihin oteta yhteyttä.

”Oma hoitaja saadaan kyllä aina kiinni! Mutta jos asiaa on niin sanotusti ylemmälle taholle, kiinni saaminen on hankalaa (joskus mahdotonta). Jos tavoiteltua henkilöä ei saa kiinni ja on jätetty soittopyyntöä, johon ei vastata, se kyllä turhauttaa.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Toisinaan käy niin, että kun haluaisi lasta hakiessa kysyä, miten päivä on mennyt, niin työntekijät ovat kiinni hommissaan. Olisi mukava, jos edes tällaiselle minuutin mittaiselle juttutuokiolle olisi aikaa.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Vuoden 2007 kyselyssä tämä kohta on esitetty laajemmilla vastausvaihtoehdoilla, mutta silti vastaajista 38% on kokenut työntekijöiden tavoitettavuuden erittäin hyväksi ja 44% melko hyväksi (Alavuokila ym. 2007, 35). Näkyvää muutosta ei ole tässäkään osiossa tapahtunut.

Päivähoidon työntekijät ovat useimmiten helposti tavoitettavissa.

Kuvio 4. Päivähoidon työntekijöiden tavoiteltavuus.

Päivähoidon työntekijät olivat 54% mielestä **ammattitaitoisia ja helposti lähestyttäviä**. Kuitenkin jopa 45% vastaajista koki, ettei ihan jokainen työntekijä ole ammattitaitoinen ja 1% mielestä Kemin kaupungin päivähoidon työntekijät eivät ole lainkaan ammattitaitoisia. (kuvio 5)

Osa huoltajista kokee työntekijöiden olevan liian töykeitä työssään ja toisinaan liian kiireellisiä keskustelemaan arkisista asioista.

”Eräs hoitaja kertoi tyttärelleni, että kukaan ei halua leikkiä hänen kanssaan, jos hän ei siivoa jälkiään. Olin itse kuulemassa ja minun mielestäni lapset hoitavat itsekin tarpeeksi tehokkaasti nämä en leiki sinun kanssa jutut, eivätkä tarvitse siihen hoitajien lietsontaa. Eskarilaiseni oli kastellut alleen päivälevon aikana, koska nukkarista ei saa poistua WC:hen. Mielestäni tällainen on jo melkein lasten pahoinpitelyä. Jatkuvasti päivystysaikoina koen vaikeaksi sen, että vierailevat hoitajat päiväkodissa eivät

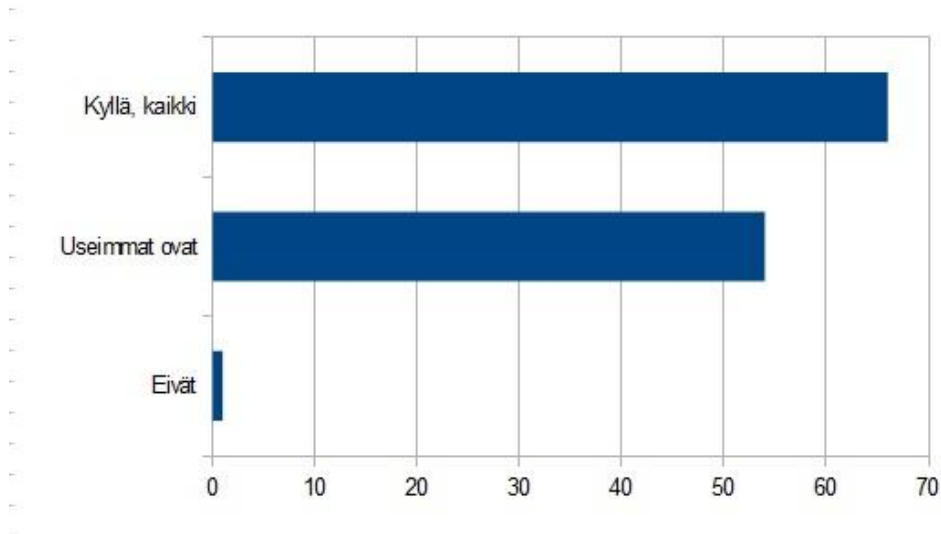
esittele itseään tai osoita lapsiin minkäänlaista kiinnostusta heidän tullessaan päiväkotiin. Sama tilanne jos lapsen joutuu viemään vieraaseen päiväkotiin. Tuntuisi itsestäkin pahalta mennä töihin, jos kukaan ei tervehdi tai huomioi tuloasi mitenkään.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Sivusta seuranneena olen huomannut että osa työntekijöistä puhuu työkeästi ja rumasti lapsille. Osa työntekijöistä on myös vastannut työkeästi minulle lapsen vanhempana.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Vuonna 2007 vastanneista 94% koki päivähoiton työntekijät ammattitaitoisiksi, joten tässä on tapahtunut selvä putoaminen suhteessa vuoden 2013 kyselyyn. Toisaalta vertauslukuun on syytä suhtautua kriittisesti, koska vastaajamäärä vuonna 2013 on huomattavasti pienempi kuin vuoden 2007 kyselyssä. Mutta on ero silti huomattavissa huomompaan suuntaan, koska vuoden 2013 kyselyssä kuitenkin lähes puolet oli sitä mieltä, että työntekijöiden ammattitaito on tyydyttävää, siinä missä vuonna 2007 vain 4% oli sitä mieltä. (Alavuokila ym. 2007, 45.)

Tämä oli asia, mistä tein kyselyn jälkeen haastattelun kolmelle anonyymille huoltajalle, miksi he kokivat vastaustulosten olevan tällaiset. Kuten haastatteluosiossa viittasin, resurssien puute on ilmeisesti suurin syytä tässä yhteydessä ja se on huoltajien mielestä reflektoitavissa ammattihenkilöstön ammattitaitoon.

Ovatko päivähoiton työntekijät mielestänne ammattitaitoisia ja helposti lähestyttäviä?

Kuvio 5. Päivähoidon työntekijöiden ammattitaitoisuus.

Lasten viihtyvyys päivähoitossa on 77%:sti vastanneiden huoltajien mielestä **erittäin hyvää**. 22%:n mielestä lapsen viihtyvyys päivähoitossa on kohtalaista ja 1%:n mielestä melko huonoa. (kuvio 6)

Kyselyssä kävi ilmi, että suurin syy, miksi lapsi ei välttämättä viihdy päivähoitossa, on kavereiden vähyys. Jo pienestä pitäen lapsi on motivoitunut osallistumaan vuorovaikutukseen, sillä yksinkin toimiessaan lapsella on usein suuri tarve esitellä itseään muille huomion saavuttamiseksi. Erilaiset ryhmät tarjoavat mahdollisuuksia saada ystäviä ja suosiota, mitkä luovat pohjan keskinäiselle luottamukselle. Lapsi ymmärtää pian, kuinka muuttuva sosiaalinen kanssakäyminen voi olla ja sen vuoksi hän kehittää jatkuvasti erilaisia tapoja päästä toimintaan mukaan. Yli kaksivuotiaat lapset pyrkivät ennemmin saamaan paljon uusia ystäviä sen sijaan, että rajoittaisivat suhdetta vain pariin kaveriin. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 90-91.) Myös ryhmäkokojen suuruutta ja melua paheksuttiin.

”Joskus on lapsen mukaan ollut päiviä, ettei ole ollut leikkikaveria, niin on ollut tylsää. Joskus on ollut kuulemma lapsen mielestä meluisaa ja ”liian villiä”.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Kaveria ei aina ole. Yksin varsinkin ulkoilussa.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Kuvio 6. Lasten viihtyvyys päivähoitossa.

Yhteistyö perheen ja työntekijöiden välillä toimi vastanneista 69%:n mielestä **täysin moitteettomasti ja erittäin hyvin**. 31% vastaajista oli sitä mieltä, että perheen ja työntekijöiden kohtaaminen on kohtalaista. Yksikään vastaaja ei ollut sitä mieltä, ettei yhteistyö sujuisi lainkaan. 54%:n mielestä nykyisen yhteistyön määrä on riittävä, mutta kuitenkin 41% toivoo jatkossa enemmän tai parempaa yhteistyötä perheen ja työntekijöiden välille. Vastanneista huoltajista 5% ei odota yhteistyön määrän lisääntyvän jatkossa lainkaan. Yhteistyön laadun parantamiseen toivottiin lähes yksimielisesti enemmän informaatiota ja varhaiskasvatuskeskusteluita.

”Enemmän aktiivista tiedotusta koteihin (laput, sähköpostit, tekstarit, tms) ja etenkin tarpeeksi ajoissa, jotta vuorotyöläiset pystyvät toivomaan työvuoroja (esim. vanhempainillat, eri juhlat, ym), Vanhempainyhdistyksen voisi olla ihan hyvä yhteistyöväline.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Yksi vasu keskustelu vuodessa on liian vähän. Ainakin kahdesti vuodessa saisi olla.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

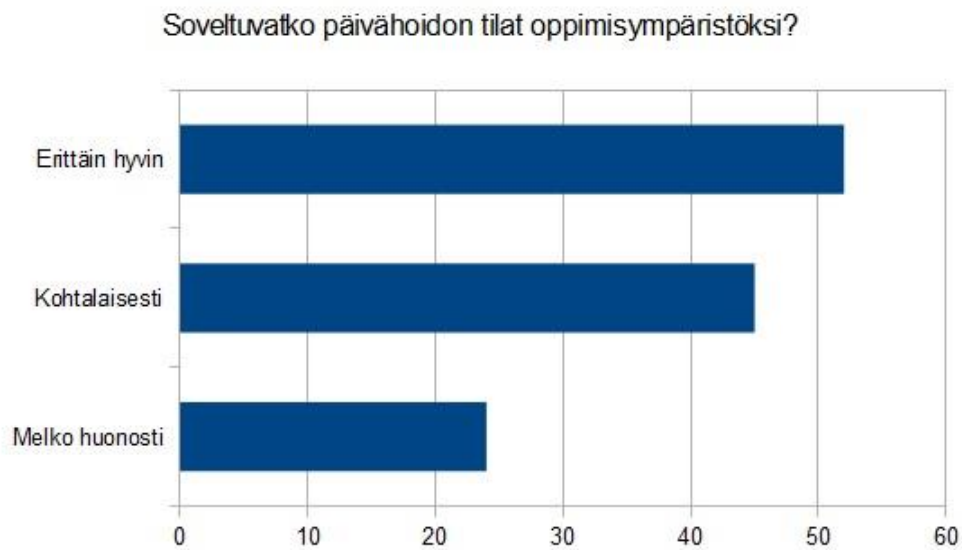
Päivähoidon tilojen soveltuvuudesta oppimisympäristöksi herätti useaa eri kantaa. Enemmistö 43% vastanneista oli sitä mieltä, että Kemian kaupungin **päivähoidon tilat soveltuvat oppimisympäristöksi erittäin hyvin**. 37% oli sitä mieltä, että tilat soveltuvat kohtalaisesti ja 20%:n mielestä melko huonosti. (kuviokuva 7)

Oppimisympäristöt on koettu homeongelmien ja ylisuurten ryhmien takia kohtalaiseksi tai jopa huonoksi. Moni vastaajista haluaisi pienemmät ryhmät ja remontoitua tilaa.

”Isommat ja viihtyisämmät tilat, joita huolletaan asianmukaisesti ennen isoja remontintarpeita; ettei odoteta pahoja kosteusvaurioita vaan korjataan niitä jo pieninä. Iso osa päiväkodeista ja kouluista tuntuu olevan remontin tarpeessa, eikä remonteja aloiteta heti tarpeen löydyttyä. Toivottavasti lasten ja työntekijöiden terveys ei ole jo ehtinyt alkaa reistailla!” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

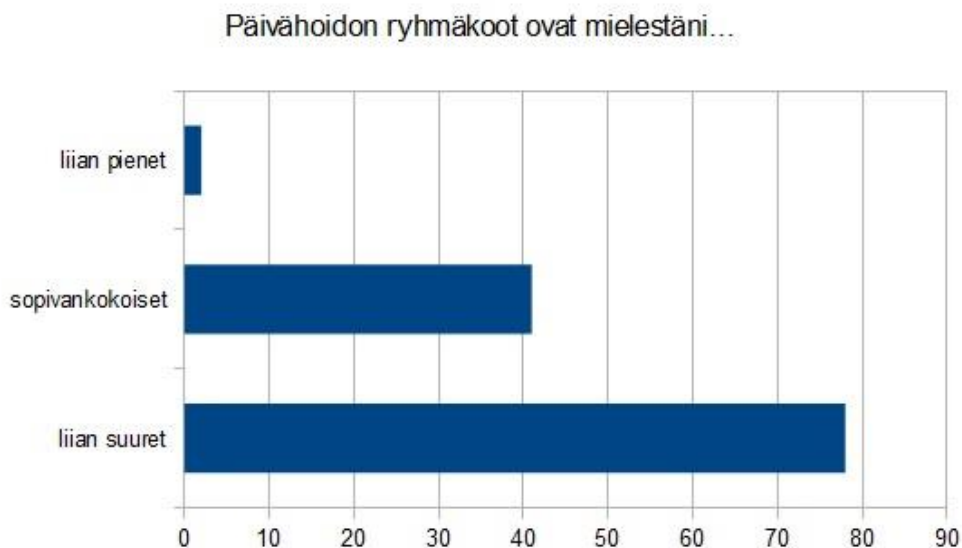
”Suuremmat tilat, eri huoneet nukkumiseen, syömiseen, leikkiin ja toimintatuokioihin. Enemmän liikuntahallivuoroja. Nyt lapsia on liikaa pienessä

tilassa. Tilanne on erittäin stressaava sekä lapsille että työntekijöille.”
(Kyselyyn vastannut huoltaja)

Kuvio 7. Päivähoidon tilojen soveltuvuus.

Edellisen kysymyksen perusteella ei ollut lainkaan yllättävää, että 64% vastanneista kokee Kemin kaupungin päivähoiton ryhmäkoot **liian suuriksi**. 34% oli sitä mieltä, että ryhmät ovat sopivankokoiset ja 2% koki ryhmäkoot liian pieniksi. (kuvio 8)

Kuvio 8. Tyytyväisyys päivähoiton ryhmäkokoisiin.

Vuoden 2007 kyselyssä kysymys päivähoiton tiloista oli muotoiltu kysymykseksi hoitopaikan sisätilojen toimivuudesta ja turvallisuudesta. Vastanneista huoltajista 72% koki sisätilat turvallisiksi. Erillisenä kysymyksenä kysyttiin sisätilojen riittävydestä suhteessa lapsiryhmään. Vastanneista 56% koki Kemlin päivähoiton sisätilojen olevan riittävät suhteessa lapsiryhmään. (Alavuokila ym. 2007, 40-41.) Tässä on hiukan hajontaa, sillä erilaisesta kysymysasettelusta huolimatta kummatkin kysymykset ajavat samoja asioita. Vuonna 2007 suurin osa huoltajista on kokenut päivähoiton tilat soveltuviksi, mutta vuonna 2013 selkeää hajontaa on tapahtunut erittäin hyvin toimivan ja kohtalaisesti toimivan välillä.

Päivystys- ja varahoitojärjestelyt toimivat enemmistövastaajien (50%) mielestä Kemlin kaupungissa **erittäin hyvin**. 36% koki järjestelyiden toimivuuden kohtalaiseksi ja 14% täysin epäonnistuneiksi.

Nostin teoriaosuudessa esiin Heli Luukkala-Nevalaisen haastattelussa erityistä tukea tarvitsen lapsen huoltajan kokemuksia Kemlin kaupungin erityispedagogisista järjestelyistä. Luukkala-Nevalainen (2.5.2013, haastattelu) oli alkuun järjestelyihin tyytymätön ja koki, ettei hänen lastansa ensimmäisessä hoitopaikassa huomioitu lainkaan siten, kuten erityislasta olisi pitänyt.

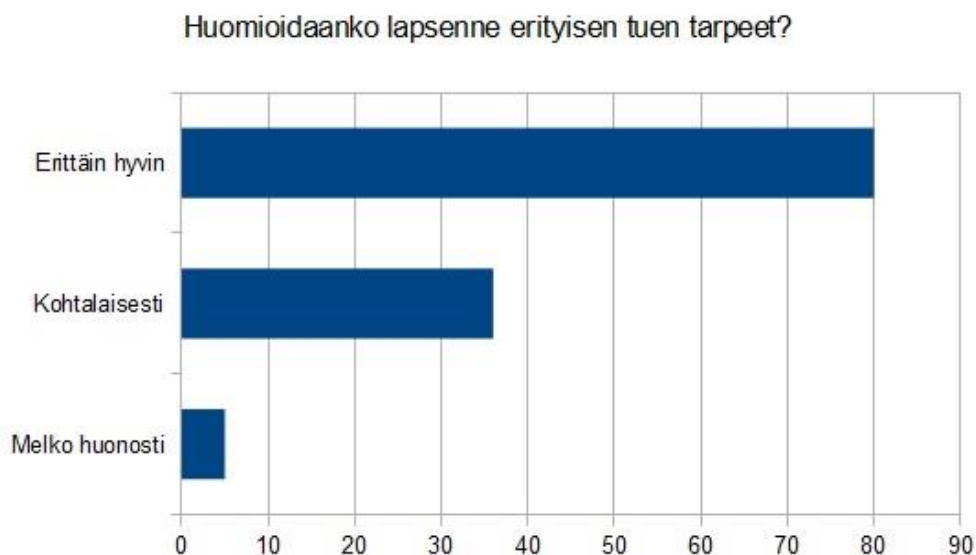
Kyselyyn vastanneista 57%:n mielestä Kemlin kaupungissa järjestetyssä päivähoitossa lapset saavat yksilöllistä huomiota **kohtalaisesti**. 35%:n mielestä lapsi saa erittäin hyvin yksilöllistä huomiota ja 8% kokee huomion olevan hyvin vähäistä. (kuvio 9)

Kuvio 9. Lapsen yksilöllinen huomiointi.

Kuitenkin 66% vastanneista kokee lapsensa saavan Kemin kaupungissa **erittäin hyvin huomiota erityisen tuen tarpeisiin**. 30% kokee huomion olevan kohtalaista ja 4% lähes olematonta. (kuvio 10)

Kuvio 10. Lapsen erityisen tuen tarpeiden huomioiminen.

Viimeisimpänä päivähoiton osiosta pyysin huoltajia antamaan kouluarvosanan (4-10) kokonaisuudessaan päivähoiton laadusta. Se herätti monia mielipiteitä, sillä numeroita annettiin aina välttävästään erinomaiseen. Keskiarvoksi Kemin päivähoiton laadun kokonaisarviointille tuli **8,26%**. Hylättyä (4) ei yksikään huoltaja arvosanaksi antanut. (taulukko 1)

	4	5	6	7	8	9	10
Päivähoiton laatu	0	2	5	16	40	53	5

Taulukko 1. Päivähoiton laadun kokonaisarviointin kouluarvosanat.

5.5 Tulokset esiopetuksen laadun arvioinnista

Koska kaikki päivähoidon asiakaspiirin lapset eivät välttämättä ole osallistuneet esiopetukseen, esiopetusta koskeviin kysymyksiin vastasi **55 huoltajaa**. Esiopetuksen kysymykset koostuivat lähinnä avoimista vastauksista. Esiopetusta ei ole kysytty aikaisemmissa kyselyissä, joten siihen ei ole verrattavissa olevaa tietoa aikaisemmista opinnäytetöistä.

Ensimmäisenä esiopetuksen osuudessa kysyttiin, mitä huoltajat odottavat esiopetukselta ja ovatko tavoitteet heidän mielestään täyttyneet. Suurimman osan mielestä **tavoitteet ovat täyttyneet** ja esiopetusta pidetään mukavan leikkimielisenä koulun harjoittelemisena, missä kuitenkin yhä esiintyy myös päiväkodin sääntöjä. Moni esikoululaisista on oppinut lukemaan ja laskemaan, mikä on ilahduttanut huoltajia. Kuitenkaan jokainen vastaaja ei ole täysin tyytyväinen siihen, miten koulumainen esiopetus on.

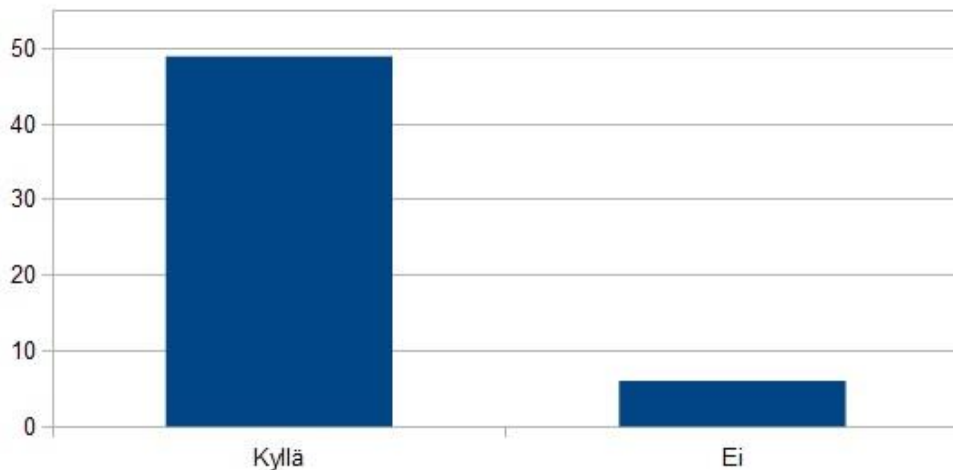
”Esiopetus on päivähoidon alaista toimintaa, toistaiseksi. En odota esiopetukselta mitään muuta kuin paljon erilaisia kokemuksia lapsille. Lasten kognitiiviset taidot kyllä kehittyvät omalla ajallaan. Esiopetuksesta on tullut eka luokka, jossa lastentarhanopet opettavat lapsille äänteitä ja kirjaimia. Lapsesta aletaan olemaan jo huolissaan, jos hän ei osaa lukea, kun menee ekaluokalle. Nyt vielä, kun esiopetus siirtyy opetustoimen alaisuuteen. Esiopetuksesta tulee ekaluokka. Tavoitteet kovenee nykyajan lapsilla. Enemmän pitää tietää ja aikaisemmin ja aikaisemmin. Lukemisen opetteleminen kuuluu opettajan tehtäviin ensimmäiselle luokalle, ei esiopetukseen.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Viihtyvyys Kemin kaupungin esiopetuksen parissa on **hyvä**. Vastaajista 89% oli sitä mieltä, että perheen lapsi on viihtynyt esiopetuksessa ja 11% koki, ettei näin ole. (kuvio 11) Syitä viihtymättömyydelle koettiin jälleen liian suuret ryhmät sekä kiusaaminen.

”Sopeutumisongelmia suureen ryhmään, turhautumista, väsymistä, kiusaamista.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Liian suuret ryhmäkoot, pienet tilat” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Onko lapsenne viihtynyt Kemlin kaupungin esiopetuksen parissa?

Kuvio 11. Lasten viihtyvyys esiopetuksessa.

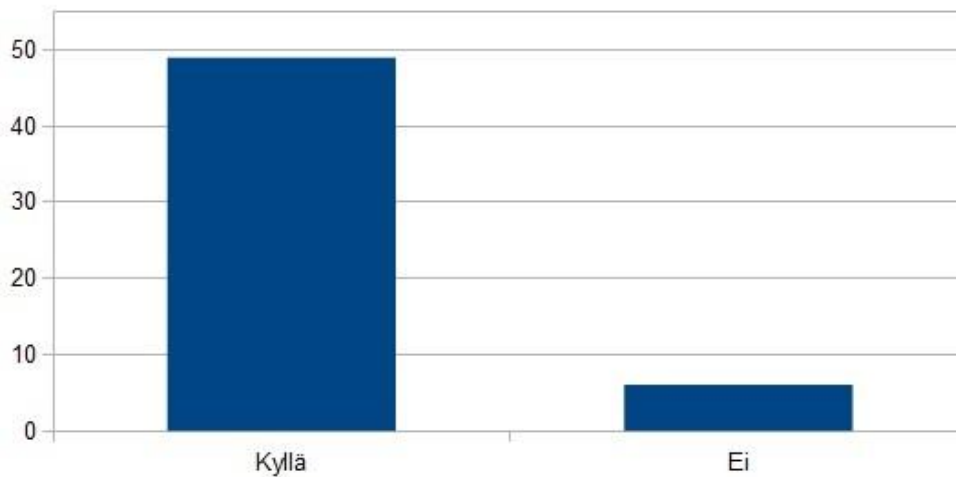
Myös 89% vastaajista on sitä mieltä, että Kemlin kaupungin esiopetuksessa **on huomioitu kasvatuskumppanuus**. 11% koki, ettei näin ole. (kuvio 12)

Monille vastaajille termi ”kasvatuskumppanuus” ei ollut tuttu ja se on voinut mahdollisesti manipuloida tämän osion vastauksia. Yleisesti ottaen varhaiskasvatuskeskusteluita on ei-vastanneiden mielestä ihan liian vähän.

”Kasvatuskumppanuus? Ainoa kontakti lapseni ryhmänohjaajaan oli syksyllä tunnin keskustelun muodossa. Aamuisin ei ole aikaa vaihtaa kuulumisia.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Eskarista ei juurikaan oteta yhteyttä kotiin muutoin kuin huonojen asioiden tiimoilta. Yksi keskustelu on käyty, muutoin on vaikea sanoa, että kyseessä olisi kasvatuskumppanuussuhde.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

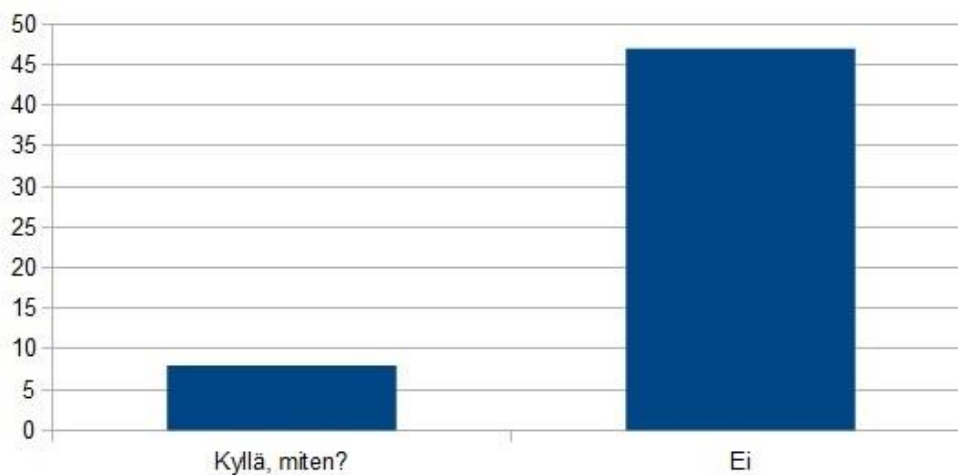
Onko esiopetuksessa mielestänne huomioitu kasvatuskumppanuus?

Kuvio 12. Kasvatuskumppanuuden huomioiminen esiopetuksessa.

Kysyin, ovatko huoltajat voineet vaikuttaa esiopetuksen laatuun. Tähän vastasi 85%, että **ei ole voinut** (kuvio 13) ja 61% vastaajista perusteli vastaustaan sillä, että **usko ammattihenkilöiden pätevyyteen ja heidän tietävän, mikä on parasta**. Jälkimmäiseen kysymykseen vastasi 49 huoltajaa, koska siihen vastaaminen ei ollut pakollista. (kuvio 14)

Oletteko voineet vaikuttaa esiopetuksen laatuun?

Kuvio 13. Esiopetuksen laadun vaikutusmahdollisuus.

Oikeastihan huoltajilla on mahdollisuuksia vaikuttaa päiväkodin toimintaan, mutta vaikutusmahdollisuuksien toteutumisissa on päiväkotien välillä huomattavaa vaihtelua. Vaikka yleisesti ottaen jokainen ammattihenkilö tuo esiin huoltajien kanssa käytävän

yhteistyön tärkeyden, käytännön mieltämisessä ja toteuttamisessa on havaittavissa suuriakin eroja. Aktiivinen jokapäiväinen keskustelu ei takaa vaikutusmahdollisuuden toteutumista. Mutta toisaalta on olemassa myös asioita, joista voidaan sopia huoltajan kanssa, kuten esimerkiksi päivälepoon ja ruokailuun liittyvistä tottumuksista. (Puroila 2003, 94-97.) Vaikuttamaan päässeet huoltajat kokevat, että heidän mielipiteitänsä ja toiveitansa esiopetuksen laadinnassa on kuunneltu.

”Meiltä vanhemmilta kysytty mitä toiveita meillä olisi, mitä eskarissa tehtäisiin.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Keskustelujen kautta on voinut esittää toiveita.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Kuvio 14. Väittämiä esiopetuksen laadun vaikutusmahdollisuuksien osallistumattomuudesta.

Myös esiopetuksen kohdalla pyysin vastaajia arvioimaan kokonaisuutta kouluarvosanoin 4-10. Esiopetuksen laadun kokonaisarvioinnin keskiarvoksi tuli **8,55%**. Hylättyä (4) ei antanut yksikään huoltaja, mutta myös tässä on arvosanoja aina välttävästä erinomaiseen.

”Saman perheen lapset laitetaan eri kouluihin (esiopetus) koska paikkoja ei muka ole. Tämä on mielestäni törkeää, koska tähän tarkoittaa, että lapset tulevat melko varmasti käymään eri koulua. Kemin varhaiskasvatus ei ajattele kyllä perheitä ollenkaan. Tämä on ammattitaidotonta toimintaa. Miettikää miten tämä vaikuttaa lapseen ja sitä kautta perheeseen.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

	4	5	6	7	8	9	10
Esiopetuksen laatu	0	1	1	4	15	29	5

Taulukko 2. Esiopetuksen laadun kokonaisarvioinnin kouluarvosanat.

5.6 Tulokset kyselyn tarpeellisuudesta

Kyselyn loppupuolella kysyttiin, kokevatko huoltajat kyselyn tarpeelliseksi jatkoa ajatellen. Vastanneista yli 66% oli sitä mieltä, että **kysely olisi hyvä järjestää vuosittain**. Noin 32% oli sitä mieltä, että kysely olisi hyvä järjestää muutaman vuoden välein ja vajaa 2% oli sitä mieltä, ettei kyselyä ole tarpeellista enää järjestää. (Kuvio 15)

”Toivottavasti vanhempien mielipiteet tulee kuulluksi ja jotain muutoksia tapahtuu - ettei ole vain kysely kyselyn vuoksi. henkilökuntaa pitää olla riittävästi lapsia hoitamassa ja ohjaamassa.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Tyytyväisyyskyselyjä kannattaa järjestää, jos vastauksista on oikeasti jotain hyötyä, ja vastauksissa ilmitulleisiin epäkohtiin puututaan. Päiväkotien sisätilojen lisäksi olisi hyvä kiinnittää mahdollisuuksien mukaan huomiota myös parkkipaikkoihin. Lapseni päiväkodissa parkkipaikkoja ei ole käytännössä lainkaan, ja se aiheuttaa aamuisin vaaratilanteita, myös ohikulkijoille. Henkilökunta on kaiken kaikkiaan oikein mainiota, ja he tekevät parhaansa käytettävissä olevilla resursseilla. Vielä viimeiseksi: rakentakaa hyvänen aika uusi päiväkotikivi Kivikolle heti, mielellään jo ei-

len!!!! Rakennus on todellinen häpeäpilkku koko kaupungille.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Kyselyllä ei ole mitään virkaa jos parannuksia ei kuitenkaan tehdä. Tulokset olisi hyvä olla kaikkien nähtävillä.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Koetteko tyytyväisyyskyselyn tarpeelliseksi?

Kuvio 15. Tyytyväisyyskyselyn tarpeellisuus.

Lopuksi kyselyssä oli avoin vapaan sanan tila, jota varten huoltajat saivat kirjoittaa kehuja, haukkuja, mietteitä, pohdintoja, parannuksia ja terveisiä. Vaikka kritiikkiä esiintyikin hyvin monessa kohdassa, loppusanoissa on melko paljon positiivista sanottavaa kokonaisuudesta, mutta myös muutamia rakentavia ehdotuksia. Kuitenkin yksi ongelma nousi selkeästi ylitse muiden ja se oli päiväkotiryhmien suuruus. Vapaan sanan joukosta löytyi muun muassa seuraavia lainauksia:

”Lapseni ovat Kaivolinnan päiväkodissa ja olen erittäin tyytyväinen tähän päiväkotiin ja sen henkilökuntaan. Lapseni ovat aina saaneet erinomaista hoitoa ja henkilökunta on ammattitaitoista ja selvästi välittää lapsista ja pitää työstään. Mahdollisuuksien mukaan ajatellaan lapsen etua, kuten sen pitää ollakin. Hoitajien kiire, pienet tilat ja suuret ryhmäkoot ovat mielestäni järkyttäviä ja aiheuttavat levottomuutta. Loma-ajat ovat myös

hyvin stressaavia lapsille, koska hoitajat ja lapset vaihtuvat. Ensimmäisen kerran jouduin viemään lapseni vieraaseen päiväkotiin hiihtoloma viikolla (koska tyttäreni esiopetus päiväkoti, jossa hän myös on oli suljettu) ja hän oli hyvin järkyttynyt näistä parista päivästä ja kehräsi itselleen kuumeen loppuviikoksi” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

”Enemmän toivoisin päiväkotiin kädentaitoja ja ulkoilua. Ehkä vähemmän voisi olla esim. aamupiirejä. Toivoisin etteivät videot kuuluisi alle kouluikäisten päivähoitoon. Toivoisin pienempiä ryhmäkokoja ja hoitajilta enemmän huomiota lapsille. Ehkä esim. ulkoillessa hoitajat voisivat enemmän leikkiä lasten kanssa, hoitajilla on aina omia "porinapiirejä" ja lapset leikkivät keskenään. Voisiko työntekijöillä olla esim. päiväkodin aukiolo aikojen jälkeen mahdollisuus palaverata työasioista jotta aikaa jäisi enemmän lapsille? Kiitosta tulee siitä että lapsilla on aina puhtaat, siistit vaatteet ja paljon hyviä leluja päiväkodissa! Turvallisuus on myös hyvin huomioitu ja se on tärkeää.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Mielenkiintoinen huomio on, kuinka 61% vastaajista uskoo henkilökunnan ammattitaitoon ja heidän tietävän, mikä lapselle on parasta, eikä täten ole halukas vaikuttamaan esiopetuksen laatuun. Silti huoltajien toiveissa esiintyi toiveita ohjelman muuttamisesta, esimerkiksi enemmän ulkoilua. Todennäköisimmin vapaan tilaan kentiin ovatkin vastanneet juuri sellaiset huoltajat, jotka eivät ole kokeneet päivähoidon laadun täysin harmoniseksi.

6 POHDINTA

Kyselyn tulosten perusteella Kemin päivähoitoon ollaan kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä, sillä keskiarvot niin ikään päivähoiton ja esiopetuksen laatuun ovat yli kouluarvosanan ”hyvä”, keskiarvollisesti 8,26%. Vuoden 2007 tutkimuksessa keskiarvo oli 8,5% ja vuonna 2000 keskiarvo oli 8,6% (Alavuokila ym. 2007, 44). Tämän perusteella lievää pudotusta tyytymättömyyteen suhteessa edellistutkimuksiin on tapahtunut, mutta ei kuitenkaan kovin radikaalia. Toisaalta vastaajia on tällä kertaa ollut puolet vähemmän. Oli ilahduttavaa huomata myös, miten paljon vapaan tilaan kenttään oli tullut vastauksia, jotta kyselyn analysoiminen ei jäänyt täysin pintaraapaisuksi.

”Ryhmäkoot tulisi pitää tilojen sallimissa rajoissa eikä yhdistää niitä mielipolisesti vain sen takia, että rahaa säästyy. Lapset tarvitsevat kuitenkin aikuisen huomiota ja tässä nykyisessä muuttuneessa tilanteessa osassa päiväkoteja ryhmiä on yhdistetty. Lisäksi muutokset päivähoitomaksuihin ovat mielestäni mauttomat ja tuovat hyvin esille päättäjien tapa nähdä lapset pelkkinä numeroina ajattelematta lasten parasta. Esimerkkinä erään päiväkodin ryhmien yhdistäminen. Suuri määrä lapsia liian pienessä tilassa. Lisäksi jokaisesta lapsesta perittävä hoitomaksu on monelle pienituloiselle liikaa. Myöskään sairaspäivistä ei tulisi periä maksua. Oman lapseni ryhmään olen suht.tyytyväinen vaikka tulevat tarhamaksut hirvittävätkin kun toinen ja kolmas aloittavat tarhaelämän.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Omaakohtaisesti en ollut täysin tyytyväinen vastauslukuun eivätkä myöskään Kemin päiväkotien johtajat. Kuten jo aiemmin ilmoitin opinnäytetyön haasteosiossa ja lopullisessa vastaajamäärässä, olisin voinut panostaa omalta osaltani vieläkin enemmän opinnäytetyön markkinointiin, sillä vastaajamäärä jäi vain noin 10%:iin 967:stä päivähoiton ruokakunnan vastaajista. Sainkin tästä kritiikkiä eräältä päiväkodin johtajalta työn esitelytilaisuudessa. Hänen mukaansa järjestely oli tehty huonosti ja että minun olisi pitänyt panostaa kyselyn markkinoimiseen itse, koska heillä ei työntekijöinä siihen ole tarpeeksi resursseja. Hän painotti myös, että huoltajat ovat tottuneet saamaan konkreettisesti kyselyt käteen ja että vanhanaikainen paperivastaus on täten paljon parempi vaihtoehto, kuin tänä vuonna käytetty nettiversio.

Tähän pystyin vastaamaan vain, ettei kyselyn markkinointi kuulunut alkuperäisen sopimuksen mukaan minun tehtäviini vaan se oli päiväkotien tehtävä, johon päivähoiton johtaja olisi tarkemmin ohjannut ja jonka halusta nettiversio toteutettiin. Mutta minun olisi pitänyt ymmärtää se, ettei uusi päivähoiton johtaja tietenkään voinut tästä järjestelystä tietää ilman minun kerrontaani, joten kysely ja tutkimus hiukan epäonnistuivat tässä yhtälössä. 10%:n vastausmäärää ei voida pitää täsmentävänä mielipiteenä Keminkä kaupungin varhaiskasvatuksen laadusta vaan se on pikemminkin suuntaa antava. Selvää lienee kuitenkin, että Keminkä varhaiskasvatukseen ollaan kokonaisuudessaan tyytyväisiä, mutta yksityiskohtiin puututaan.

”Epäkohtana koen päivähoitossa sen kun loma aikoina lapset joutuvat vieraaseen hoitoon ja aina siellä ei ole edes ollut tuttuja hoitotäitejä, vanhemmasta tuntuu tosi pahalta jättää lapsi itkevänä hoitoon vieraalle ihmiselle joka ei tiedä lapsesta mitään. ja aiemmin käytössä ollut loma aikoina oleva päivähoitomaksu hyvitys oli hieno juttu, nyt tuntuu epäreilulta maksaa täysiä hoitomaksuja kuukausilta joissa on koululaisillakin lomaa tai on kuukausia joissa viikolla pyhäpäiviä useita niin joudut kuitenkin maksamaan niistä vaikei hoitoa tarvita. Lapsikin kuitenkin tarvii loman! Reilua olisi joutua maksamaan vain varatuista hoitopäivistä kun olet ilmoittanut nämä hyvissä ajoin. Kehuja hoitajille jotka järjetävät lapsille monipuolista tekemistä hoitopäivän aikana.” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

Toisaalta Keminkä päivähoiton johtaja Kaisa Rauvalan kertoman mukaan huoltajilta jää hyvin usein vastaamatta eräpäivään mennessä esimerkiksi lapsen seuraavan kuun hoitopäivät, jotka kuitenkin ovat ensisijaisen tärkeitä päivähoiton alalla huoltajien tehtävistä. Voimme siis spekuloida, olisiko kysely mahdollisesti tuottanut oikeasti juurikaan yhtään sen paremmin, vaikka minä olisin henkilökohtaisesti ollut paikan päällä päiväkodeissa sitä huoltajille esittämässä.

Päädyimme alun perin Benita Räsäsen kanssa valitsemaan nimenomaan nettiversioon, koska koimme, etteivät ihmiset paperiversioon enää nykypäivänä vastaisi. Jäimme kuitenkin päiväkotien johtajien kanssa pohtimaan, olisiko vastauksia mahdollisesti tullut enemmän, jos huoltajat olisivat konkreettisesti saaneet kyselylomakkeen käteensä. Tiedämme ainoastaan sen, että kuusi vuotta tehdyssä paperikyselyssä vastaajia oli kaksin-

kertainen määrä suhteessa tähän tutkimukseen. Ehkä siis nettiversio ei olekaan paras kyselyvaihtoehto, ainakaan päivähoiton maailmassa?

Mainitsin teoriaosuudessa sateenkaariperheistä, mikä reflektoitui kyselyyn nimityksellä ”huoltaja 1 ja huoltaja 2”. Kuitenkaan kyselytuloksista ei selvinnyt, onko Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen piirissä lainkaan sateenkaariperheitä, koska en sellaista suoraa kysymystä asiaan liittänyt. Vuonna 2009 säädetyn adoptiolain mukaan rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen on mahdollista adoptoida parisuhteen toisen osapuolen lapsi sisäisellä adoptiolla, jonka jälkeen lasta pidettäisiin rekisteröidyn parin yhteisenä lapsena (Finlex 2009, hakupäivä 28.8.2013). Otin kuitenkin sateenkaariperheet teoreettisesti puheenaiheeksi, jotta lukija varmasti ymmärtää, miksei huoltajia puhutella enää automaattisesti äidiksi ja isäksi.

Tulokset olivat hyvinkin samanlaisia verraten aiempiin tutkimuksiin. Suurin eroavaisuus vuoden 2007 kyselyyn oli henkilökunnan ammattitaito. Vuonna 2007 vastaajista 94% koki Kemin kaupungin päivähoiton henkilökunnan olevan ammattitaitoisia, vuonna 2013 vain 54% vastaajista. Tämä on selvä painoalue, mihin Kemin päivähoiton tulee selkeästi paneutua, sillä vaikka vastaajamääräni onkin puolet vähemmän, on tuo luku silti huomattava eroavaisuus.

Kyselyn kautta selvisi, että työni varsinainen teema, kasvatuskumppanuus, on lähinnä ammatillinen sana varhaiskasvatuksen ammattilaisille eikä sitä yleisesti ottaen käytetä asiakaspiirissä. Työni kasvatuskumppanuudesta on siis tarpeellinen, koska siitä ei ole riittävästi tietoa. Kasvatuskumppanuutta olisi voinut käsitellä vieläkin laajemmin, mutta koska työn teeman on reflektoitava kyselytutkimusta, eikä kasvatuskumppanuus ollut suinkaan ainoa kyselyn aihe, on sen esittely työssäni ainoastaan yleissivistävällä tasolla.

Sen sijaan Alavuokilan ja Junttarin (2007, 63) tutkimuksessa kasvatuskumppanuus on esitelty ilman termiä kotikasvatuksen ja hoitopaikan kasvatuseriaatteiden yhteensopi vuutena. Näiden vastaajien perusteella 90% oli sitä mieltä, että hoitopaikkojen kasvatuseriaatteet toteutuvat suhteessa kotikasvatuksen periaatteisiin. Kuitenkin 89% oman kyselyni vastaavista koki kasvatuskumppanuuden toimivan lapsen esiopetuksessa eli vaikka termi ei ole ollut jokaiselle vastanneelle tuttu, on sen idea varmastikin ymmärretty, ja tuloksena se vain asteen eroavainen suhteessa kuusi vuotta sitten tehtyyn tutkimukseen.

Joka tapauksessa koen kokonaisuudessaan kuitenkin onnistuneeni työssäni. Sen työstäminen kesti kaksi vuotta, enkä usko, että työhön valmistautuminen, siihen omistautuminen ja sen teoreettinen osuus olisi voinut olla kattavampi. Kyselyn markkinointiin olisin voinut suhtautua aktiivisemmin minusta riippumattomien seuraamusten tähden, mutta en usko, että se olisi vaikuttanut työn kokonaisuuteen suuremmin. Oman jaksamiseni kannalta näin retrospektiivisesti ajatellen olisin ottanut ihan alussa työtä varten kumppanin, koska kahdessa edeltävässä työssäkin oli ollut kaksi tekijää. Olisin täten voinut jakaa vastuuta työstä toisellekin ja yhdessä kumppanin kanssa olisimme mahdollisesti saaneet kokonaan uusia oivalluksia työn suhteen, jotka nyt ovat saattaneet jäädä minulta huomaamatta.

Kaksi edeltävää opinnäytetyötä olivat nimeltään ”Päivähoito on yes!” ja ”Päivähoito on edelleen yes!”. En halunnut lähteä jatkamaan enää tätä trilogiaa, vaikka harkitsinkin oman teokseni nimeksi ”Päivähoito on yhä yes!”. Halusin olla omaperäisempi ja täten jäin pohtimaan kyselyni tuloksia ja sitä, millaista viestiä ne antavat Kemin varhaiskasvatuksen laadusta. Hyvin pian analyysin jälkeen kävi selväksi, että keskimäärin asiakkaat ovat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen, mutta eivät sen yksityiskohtiin, ja sen kautta syntyi opinnäytetyöni ja tutkimukseni nimi: ”Tyytyväisiä kokonaisuuteen, tyytymättömiä yksityiskohtiin”.

”Olen kokenut päivähoiton laadun Kemissä hyväksi ainakin meidän päiväkotimme ostalta. tilathan ovat liian ahtaat ja ryhmäkoko liian suuri, mutta lapset lähtevät kuitenkin joka aamu iloisina hoitoon ja sieltä takaisin kotiin ja päivät menevät yleensä ainakin työntekijöitten puheiden perusteella hyvin, ilman ongelmia. Lapset voi jättää hyvillä mielin hoitoon! uskon että työntekijöillä on suuri merkitys turvallisen ympäristön ja tunteen luomisessa. heillä pitäisi olla enemmän vielä aikaa lapsille, mutta eivät he voi revetä joka paikkaan ku lapsia on ryhmässä niin paljon. tämä harmittaa heidän puolestaan ja toivoisin todella tähän muutosta!! Toivon myös että tämän tyytyväisyyskyselyn tulokset otettaisiin jatkossa päätöksissä huomioon ja kuntalaisia kuunneltaisiin näissä asioissa. he kuitenkin tietävät parhaiten tämän palvelun laadun, kun sitä joka päivä käyttävät. kuunnelkaa vanhempia niin lapsemme kemissäkin voivat paremmin tulevaisuudessa. tsemppiä ernolle!! :)” (Kyselyyn vastannut huoltaja)

LÄHTEET

Alavuokila, Heini & Junttari, Helena 2007. Päivähoito on edelleen yes! Asiakastyytyväisyystutkimus Kemin päivähoidon laadusta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Lapsi- ja nuorisotyö. Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö.

Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoidossa. Vastapaino, Tallinna Raamatutrükikoda, Tallinna, Viro.

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs, uudistettu painos. InPrint, Riika.

Barnouw, Elsa & Swan, Arthur 1986. Adventures with children in the early school years. Agathon Press, Inc. New York, United States of America.

Deegan, Allison 2012. Stranger in a Strange Land. The Challenges and Benefits of Online Interviews in the Social Networking Space. Teoksessa Salmons, Janet (toim.) 2012. Cases in Online Interview Research. SAGE Publications Ltd, London, United Kingdom.

Finlex 2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta. HE 198/2008, hakupäivä 28.8.2013.
<<http://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2008/20080198>>

Gaiser, Ted J. & Schreiner, Anthony E. 2009. A Guide to Conducting Online Research. British Library Cataloguing in Publication data, London, United Kingdom.

Hakkarainen, Pentti 2002. Kehittävä esiopetus ja oppiminen. PS-kustannus. WS Bookwell Oy, Juva.

Halme, Katjamaria & Vataja, Anita 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Heikka, Johanna & Hujala, Eeva & Turja, Leena 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Printel Oy, Multiprint Oy, Helsinki.

Heikkinen-Peitsoma, Airi & Rautakivi, Sinikka 1987. Esikouluikäisten ohjaus. 5. uusittu painos. Gummerus Oy Kirjapaino, Jyväskylä.

Heinämäki, Liisa 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus. Stakes. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi.

Hiltunen, Juhani 2013. Kemi kysyy kesän päivähoitotarpeesta. Pohjolan Sanomat. Hakupäivä 26.8.2013. <<http://www.pohjolansanomat.fi/PS-Uutiset/1194803955827/artikkeli/kemi+kysyy+kesan+paivahoitotarpeesta.html>>

Jaakkola, Kirsti & Aalto, Hannele & Anttonen, Anja & Henttinen, Sinikka & Hyvärinen, Anja & Koskela, Peija & Malinen, Eija & Perkiö, Anne 2011. Kemin varhaiskasvatuksen laatukäsikirja. Kemi.

Jenn Jong, Yee 2012. A Pictorial Description of a Typical Daycare Centre in Finland. Hakupäivä 9.4.2013. <<http://yeejj.wordpress.com/2012/09/23/typical-daycare-in-finland/>>

Jämsä, Juha & Karvinen, Marita 2008. Kasvatuskumppanuus ja lapsen perheidentiteetti. Teoksessa Jämsä, Juha (toim.) 2008. Sateenkaariperheet ja hyvinvointi. Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. PS-kustannus. WS Bookwell Oy, Juva.

Järvinen, Mervi & Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. 1. Painos. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Kauppi, Ulla 2001. Päivähoitoa täydellä teholla. Vaasan yliopisto. Suomen kuntaliitto, Helsinki.

Karila, Kirsti 1997. Lastentarhanopettajan kehittyvä asiantuntijuus. Lapsirakkaasta opiskelijasta kasvatuksen asiantuntijaksi. Oy Edita Ab, Helsinki.

Karila, Kirsti & Nummenmaa, Anna Raija 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvauskohteena päiväkotit. 1. Painos. WS Bookwell Oy, Juva.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Gummerus Kirjapaino Oy, Vaajakoski.

Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Stakes. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapsen päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Lapset, nuoret ja perheet –osasto. Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy, Tampere.

Kemin kaupunki. Kemi-info. Hakupäivä 19.5.2013.

<<http://www.kemi.fi/menu/kuntainfo.htm>>

Kemin kaupunki. Sivistyspalvelukeskus. Päiväkodit. Hakupäivä 28.8.2013.

< <http://www.kemi.fi/Sivistyspalvelukeskus/varhaiskasvatus/paivakodit.htm>>

Koulutuslautakunta 2012. Kemin kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma. Kemi.

Kyrönlampi-Kylmänen, Taina 2010. Lapsen hyvä arki. Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa / Kirjapaja, Helsinki. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Lammi, Sari & Hyvärinen, Arja & Kärkkäinen, Peija & Rintala, Marjo & Virsu, Helena & Malinen, Eija & Jaakkola, Kirsti & Himola, Sinikka & Perkiö, Anne & Aalto, Hannele & Henttinen, Sinikka & Tuovinen, Katariina & Palokangas Anja & Tarkiainen Irene 2011. Kemin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Kemi.

Luokkala-Nevalainen, Heli, kemiläinen lähihoitaja ja kehitysvammaisen lapsen äiti.

Haastattelu 2.5.2013, Kemi.

Malinen, Eija. Kasvatuskumppanuus. Sähköposti.

Vastaanottaja: erno.nevalainen@edu.tokem.fi. Lähetetty 3.9.2012 klo 13:06. Viitattu 21.5.2013.

Manninen, Anne & Hirvonen, Eveliina 2008. Seksuaalikasvatus nuorisotyössä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Tornion kampus. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

McKenna, Joanna 2012. Preschool is gaining in importance and Europe leads the way in providing it. Hakupäivä 9.4.2013.

<http://www.lienfoundation.org/pdf/news/g_press_release.pdf >

Nummenmaa, Anna Raija & Karila, Kirsti 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. 1. Painos. WSOYpro Oy, Helsinki.

Ojala, Mikko 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. 4. uudistettu painos. Kirjayhtymä Oy. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Okka-Säätiö 2013. 125 vuotta lastentarhatyötä Suomessa – fröbeliläisen perinteen tarkastelua. Hakupäivä 22.4.2013. <http://www.okka-saatio.com/liitetiedostot/125_vuotta_lastentarhaty%C3%B6t%C3%A4_Suomessa_-_fr%C3%B6belil%C3%A4isen_perinteen_tarkastelua_nettil.pdf>

Pihlaja, Päivi 2006. Erityisryhmän perustehtävä. Ryhmän henkilöstö ja perustehtävä. Teoksessa Pihlaja, Päivi & Kontu, Elina (toim.) 2006. Arjen moninaisuutta. Erityisryhmät päiväkodissa. Stakes. Valopaino Oy, Helsinki.

Pohjasniemi, Anu & Seppälä, Marja-Kaisa 2000. Päivähoito on yes! Asiakastytyväisyystutkimus Kemin päivähoiton laadusta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö.

Puroila, Anna-Maija 2003. Päiväkotiäriksen rikkaus. Varhaiskasvatus 90 Oy. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Rauvala, Kaisa, Kemin kaupungin päivähoiton johtaja. Haastattelu 5.6.2013, Kemi.

Reunamo, Jyrki 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki.

Rusanen, Erja 2008. Esiopetus lapsen silmin. Tutkimus kokemuksesta, tiedon transferoitumisesta ja metatietoisuudesta. Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä. Yliopistopaino, Helsinki.

Sue, Valerie M. & Ritter, Lois A. 2012. Conducting online surveys. SAGE Publications, Inc, Thousand Oaks, California, United States of America.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Vienola, Vuokko 1986. Eettinen kasvatus päivähoitossa. Kirjayhtymä Oy. Oy Länsi-Suomi, Rauma.

Viittala, Kaisu 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, Tampere.

Välimäki, Anna-Leena 2009. Taidekasvatuksen oivallus lasten vanhemmille. Teoksessa Ruokonen, Inkeri & Rusanen, Sinikka & Välimäki Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Yliopistopaino Oy, Helsinki.

Välivaara, Christine 1996. Sadut ja draamapedagogiikka monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa. Taikalampun päiväkodin satuprojekti 1993-95. Jyväskylän kaupunki. Sosiaali- ja terveystalvelukeskus, Jyväskylä.

Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi n.d. Kvantitatiivisen analyysin perusteet. Hakupäivä 29.4.2013.

<<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289328583/1194289824724.html>>

LIITTEET**LIITE 1****SAATEKIRJE****Tyytyväisyyskysely Kemin kaupungin päivähoidon laadusta keväällä 2013****Arvoisat huoltajat,**

Olen Erno Nevalainen, sosiaalialan opiskelija Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta. Työstän opinnäytetyönäni tyytyväisyyskyselyä Kemin kaupungin päivähoiton laadusta. Opinnäytetyöni pääteemana on kasvatuskumppanuus - Mitä se on ja miten se toimii? Laatimani kysely toimii olennaisena osana tutkimustyöni analysointia varten. Olen rakentanut kysymykset sellaisiksi, että ne tukevat minua tutkimustyössäni. Kysely on alun perin ollut Kemin kaupungin päivähoitotoimen tilaustyö. Täten tutkimustuloksia tullaan myös käyttämään Kemin kaupungin päivähoitopalveluiden kehittämistarkoitukseen.

Kysely toteutetaan Internetin Webropol-sivuston kautta. Kysely avautuu 8.4.2013 ja sulkeutuu 30.4.2013. Kyselyyn pääsette vastaamaan osoitteessa:
<https://www.webropolsurveys.com/S/7D73C591E9855A5F.par>

Mikäli taloudessanne ei ole mahdollisuutta Internetin käyttöön, voitte vaihtoehtoisesti täyttää kyselyn paperiversion ja palauttaa se täytettyänne päivähoiton henkilökunnalle. Paperiversion vastausaika päättyy myös 30.4.2013. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti ja anonymisti.

Olisin kiitollinen, jos vastaisitte tähän kyselyyn. Sen kautta voitte vaikuttaa päivähoiton sekä esiopetuksen laatuun ja kehittämiseen.

Kaisa Rauvala
päivähoiton johtaja

Erno Nevalainen
sosionomi (AMK) – opiskelija

LIITE 2
TYTYTYVÄISYYSKYSELY KEMIN KAUPUNGIN PÄIVÄHOIDON
LAADUSTA KEVÄÄLLÄ 2013

Tällä kyselyllä pyydämme Teitä ystävällisesti arvioimaan lapsenne/lastenne hoitopaikan laatua. Rastittakaa ja kirjoittakaa sopivaan vaihtoehtoon asianmukainen vastaus.

1. PERHEEN JA LASTEN PÄIVÄHOIDON TAUSTATIETOJA

1. Perheen lasten lukumäärä ikäryhmittäin

Alle vuoden _____

1-3 vuotta _____

4-6 vuotta _____

Yli 7 vuotta _____

2. Mikä on lapsenne/lastenne hoitomuoto?

Päiväkoti _____

Perhepäivähoito _____

Sekä perhepäivähoito että päiväkoti _____

Vuorohoito _____

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista vastaa perheen lasten hoidon määrää?

Kokopäivähoito jokaisena arkipäivänä _____

Kokopäivähoito hoitosopimuksen mukaan _____ vrk / kk

Osapäivähoito jokaisena arkipäivänä _____

Osapäivähoito hoitosopimuksen mukaan _____ vrk / kk

Lapseni osallistuu vain esiopetukseen _____

Muu, mikä? _____

4. Lapsen/lasten kanssa asuu vakituisesti samassa taloudessa

kaksi huoltajaa _____

yksi huoltaja _____

yksi huoltaja ja uusi kumppani _____

muita aikuisia, ketä? _____

5. Lapsen huoltajien työllisyystilanne

Huoltaja 1

on työssä tai opinnoissa _____

on kotona, miksi? _____

Huoltaja 2

on työssä tai opinnoissa _____

on kotona, miksi? _____

2. PÄIVÄHOIDON LAADUN ARVIOINTI

Rastittakaa vaihtoehto, mikä mielestänne sopii parhaiten vastaukseksi esitettyyn kysymykseen ja väitteeseen. Vapaan tilan kohdissa Teitä pyydetään kirjoittamaan mielipiteenne omin sanoin. Pyydämme teitä vastaamaan vapaan tilan kohtiin rehellisesti mieliteen.

1. Päivähoidon työntekijät ovat useimmiten helposti tavoitettavissa. (Jos vastaatte Erittäin hyvin, siirtykää kohtaan 3.)

Erittäin hyvin _____
 Kohtalaisesti _____
 Melko huonosti _____

2. Miten ja milloin olet yrittänyt heitä tavoittaa? Miksi koet, ettei työntekijöitä ole helposti tavattavissa?

---

3. Ovatko päivähoiton työntekijät mielestänne ammattitaitoisia ja helposti lähestyttäviä? (Jos vastaatte

Kyllä, kaikki, siirtykää kohtaan 5.)

Kyllä, kaikki _____
 Useimmat ovat _____
 Eivät _____

4. Oletteko kohdanneet epäammattimaista käyttäytymistä työntekijöiden keskuudessa? Miten se on ilmentynyt?

---

5. Saitteko vaikuttaa hoitopaikan valintaan?

Kyllä _____
 Ei _____

6. Viihtyykö lapsenne päivähoitossa? (Jos vastaatte Erittäin hyvin, siirtykää kohtaan 8.)

Erittäin hyvin _____
 Kohtalaisesti _____
 Melko huonosti _____

7. Onko lapsenne kertonut syitä, miksei hän ole viihtynyt hyvin päivähoitossa?

---

8. Toimiiko yhteistyö perheen ja työntekijöiden välillä moitteettomasti? (Jos vastaatte

Erittäin hyvin, siirtykää kohtaan 11.)

Erittäin hyvin _____

Kohtalaisesti _____

Melko huonosti _____

9. Odotatko jatkossa lisää ja/tai parempaa yhteistyötä perheen ja työntekijöiden välillä?

Kyllä _____

Ei _____

Nykyinen yhteistyö on riittävä _____

10. Miten parantaisit yhteistyön laatua?

---

11. Soveltuvatko päivähoiton tilat mielestänne hyvin lasten oppimisympäristöä ajatellen? (Jos vastaatte

Erittäin hyvin, siirtykää kohtaan 13.)

Erittäin hyvin _____

Kohtalaisesti _____

Melko huonosti _____

12. Miten parantaisit päivähoiton oppimisympäristöä?

---

13. Päivähoiton ryhmäkoot ovat mielestäni...

liian pienet _____

sopivankokoiset _____

liian suuret _____

14. Saako lapsesi mielestäsi tarpeeksi yksilöllistä huomiota päivähoiton työntekijöiltä?

Erittäin hyvin _____

Kohtalaisesti _____

Melko huonosti _____

15. Toimivatko päivystys- ja varahoitojärjestelyt?

Erittäin hyvin _____

Kohtalaisesti _____

Melko huonosti _____

16. Huomioidaanko lapsenne erityisen tuen tarpeet?

Erittäin hyvin _____

Kohtalaisesti _____

Melko huonosti _____

17. Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit kokonaisuudessaan päivähoiton laadusta?

_____

3. ESIOPETUKSEN LAADUN ARVIOINTI

Mikäli lapsenne ei ole osallistunut esiopetukseen, voitte siirtyä kohtaan 25.

18. Mitä odotatte esiopetuksesta? Ovatko tavoitteet mielestänne täyttyneet?

---

19. Onko lapsenne viihtynyt esiopetuksen parissa?

Kyllä _____

Ei, miksei? _____

20. Onko esiopetuksessa mielestänne huomioitu kasvatuskumppanuus? (Jos vastaatte Kyllä, siirtykää kohtaan 22.)

Kyllä _____

Ei _____

21. Miten kasvatuskumppanuuden puute näkyy esiopetuksessa?

---

22. Oletteko voineet vaikuttaa esiopetuksen laatuun? (Jos vastaatte Kyllä, miten?, siirtykää kohtaan 24.)

Kyllä, miten? _____

Ei _____

23. Mikä seuraavista väittämistä vastaa parhaiten siihen, ettet ole voineet vaikuttaa esiopetuksen laatuun?

En ole kiinnostunut vaikuttamaan _____

En tiennyt, että voisin vaikuttaa _____

Uskon ammattihenkilöiden pätevyyteen ja heidän tietävän, mikä on parasta _____

Minua ei ole kuunneltu/Minua ei ole otettu vakavasti _____

24. Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit kokonaisuudessaan esiopetuksen laadusta?

---

25. Koetteko tyytyväisyyskyselyn tarpeelliseksi?

Kyllä, se olisi hyvä järjestää vuosittain _____

Kyllä, se olisi hyvä järjestää muutaman vuoden välein _____

En koe kyselyä tarpeelliseksi enää järjestettäväksi _____

Tähän kohtaan voitte kirjoittaa vapaasti parannuksia, ehdotuksia, mietteitä, kehuja, haukkuja ym. kaikista kyselyssä käydyistä asioista.

KIITOS YHTEISTYÖSTÄ!